

Ч.3 (179) 2014

ПЛАСТОВИЙ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ШЛЯХ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ч. 3 (179) 2014

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

Юрій Леськів Новий люд таки змінює Україну..... 3

ОФІЦІЙНЕ

Марта Кандюк Кузьмович З нагоди XXXII Крайового
Пластового З'їзду США 4

Я ТАК ДУМАЮ

Любомир Гузар Хто не любить України — той не любить Бога 5

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

Старий Вовк Про завдання, визначені долею 6

НА ВІЧНУ ВАТРУ

Схід України став вівтарем, на якому принесено найвищу жертву 8

НАША ІСТОРІЯ

Петро Содоль Українська Головна Визвольна Рада 12

Я ТАК ДУМАЮ

Ольга Свідзинська Роздуми на тлі українського спротиву 16

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Неля Ковальчук Про пластунів із самого сходу України 21

Тарас Радь «Вірій-2014» відвідав українців Словаччини і Румунії..... 24

Ігор Михальчишин Крайовий табір прихильників
в Канаді «Ось лось» 30

Христя Борщ Мандрівний табір розвідувачів у Канаді —
поїздка за проектом «Україна поруч» 31

Оксана Яблонська Як таборування стало сенсом життя 34

Ксенія Рондяк, Тарас Щепаняк У Самборі освятили
пластову домівку ім. Люби Топорович 37

Пластуни України вступили в новий пластовий рік 38

Тетяна Сарабун Відкриття пластового року у Швеції 41

Юрій Гладкий Скелелазіння посеред золота 42

Володимир Сокирко Рідному селу іконописця «хрестоносці»
подарували копію ікони, написаної 250 років тому 46

Іван Спринь, Руслан Рябокінь «Сіроманців» приймала Пуща-Водиця 48

НА ВІЧНУ ВАТРУ

Богданна Мончак Д-р Юрій Мирослав Левицький, «Люлька» — член
13 куреня УПС «Дубова кора» (23.IV.1923 — 12.IV.2014) 50

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

З нагоди 150-ліття від дня народження Андрея Шептицького 51

Андрій Сова, Ярослав Тимчак Шевченківський Здвиг 28 червня
1914 року у Львові 52

Музей-архів Пластового руху рекомендує 55

с. 7

с. 19

с. 35

с. 42

с. 47

с. 49

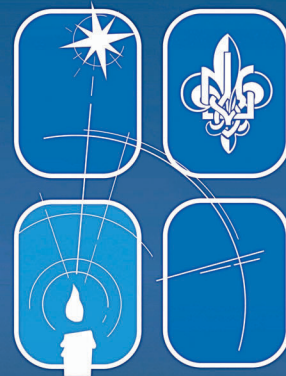

с. 54

ВИФЛЕЄМСЬКИЙ ВОГОНЬ МИРУ

www.vohon.plast.org.ua

МИР У КОЖЕН ДІМ

Маруся, 3 роки.

Вона чекає на тата, який захищає Україну на Сході

ІСТОРІЯ ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ У ФОТОГРАФІЯХ

1912 — 2014

Панахида за УСС на Маківці, 1929

Табір в Кам'янці, 1924

Підлюте. Учасниці табору з впорядчиками, 1929

Підлюте. Учасники табору з впорядчиками, 1928

Обід гостей водного табору — Верховного Отамана Северина Левицького і Макухівни, 1928

Ситківка на I водному таборі в Монастирку, 1928

Дорогі Друзі!

Журнал «Пластовий шлях» продовжує публікувати давні пластові фотографії. Ця рубрика присвячена 100-літтю Пласту. Від 2008 року ми подаємо фотографії, інформація про які нам відома, з надією, що це збагатить наші знання з історії Пласту і заохотить молодь до її дослідження.

Будемо і надалі чекати на ваші листи. Інформацію просимо надсилати на адресу: В'ячеслав Стебницький, аб.скр. 65, Головна пошта, м. Львів, 79000 або на електронну пошту: vmsteb.plsh@gmail.com

Дякуємо усім, хто подав підписи до пластових фотографій, що були надруковані в попередніх числах журналу.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

пл. сен. Юрій Леськів, СМ

Новий люд таки змінює Україну

Шановні читачі й читачки «Пластового шляху»!

Тримаєте в руках чергове число нашого журналу за 2014 рік. З нього довідаєтеся про пластування в Україні та інших краях, зокрема, про табори, курінні ради, про те, як відбувалося відкриття пластового року в деяких осередках тощо. Однак з боєм у серці, з сумом гортатимете сторінки цього числа «Пластового шляху». Поряд з матеріалами на звичні теми, сповіщаємо найважчу звістку за весь період новітньої історії України. Після того, як взимку на вулицях Києва та на столичному Майдані сталася нечувана у XXI столітті трагедія — вчинене служачами Януковича масове вбивство мирних громадян, з весни і дотепер в боях на Донбасі гинуть кращі сини України — цвіт нашої нації. Серед полеглих — пластуни. Це новітні Герої Маркіян Паславський, Євген Подолянчук, Віктор Гурняк.

На сході країни війна... Від кого боронимо свій край? Знову, як у минулому столітті чи в глибині віків, московський чобіт хоче топтати українську землю. Та ворог наштотхнувся на неочікуваний супротив. Без необхідної амуніції, належного озброєння, лише силою українського духа нашим бійцям, серед яких — чимало молодих добровольців з різних куточків України, вдалося стримати північну орду. Російським шовіністам виявилось замало окупації Криму. Вони вирішили проковтнути материкову частину нашої території, але на теренах Луганщини та Донеччини українське військо зупинило цю пошесть.

Волонтерська діяльність в багатьох країнах вважається важливою складовою в житті громади. За різних обставин на практиці це було доведено не раз. Однак той розмах добровільної праці, бажання і безкорислива дія багатьох для допомоги нашому війську, біженцям із зони так званої АТО, родинам загиблих воїнів нині викликають неабиякий подив в Європі та світі. Чимало людей, від малого до великого, на Сході і Півдні, в Центрі чи на Заході України, намагається зробити свій внесок у спільну справу перемоги, у справу захисту власної гідності та обраного шляху розвитку.

Воюють у різних підрозділах або ж допомагають і пластуни. Інакше й не може бути. Адже гасло «Бог і Україна» саме сьогодні потребує дієвого наповнення. Зараз ми просто зобов'язані, зберігаючи пластове середовище у різних краях, працювати над дальшим чисельним та якісним розвитком нашої організації. Адже Україна сьогодні так потребує того нового людю, здатного очистити і змінити країну.

В теперішніх реаліях ми, члени редакції «Пластового шляху», робитимемо все, щоби зі сторінок журналу кожен читач зміг довідатися про пластунів-бійців, пластунів-волонтерів, пластунів-виховників, інструкторів чи адміністраторів, про діяльність осередків та крайових організацій. І все для того, щоб ми, представники великої пластової родини, розкиданої по багатьох країнах і різних континентах, відчували плече один одного в цей складний для України час.

На якість веденої творчої праці відтепер впливатиме те, що до нашого редакційного товариства влилися троє нових співробітників. Це діловод видань та інформації ГПБ пл. сен. Сергій Юзик, СМ, який забезпечує належний зв'язок та співпрацю між редакцією та Головною Пластовою Булавою, а також допомагає в отриманні інформації від країв; адміністратор Пластового порталу ст. пл. скоб Тарас Щепаняк, СМ, який не лише надає фотоматеріал, а й сприяє інформаційному наповненню журналу; ст. пл. Тетяна Луценко зі станиці Київ, яка допомагає в адмініструванні.

Також відтепер діє нова електронна адреса редакції plast.shliakh@gmail.com. Саме сюди, як і на поштову скриньку «Пластового шляху», можна надсилати ваші статті і світлини, яких завжди очікуємо.

конференція українських пластових організацій

Австралія – Аргентина – Великобританія – ЗСА – Канада – Німеччина – Польща – Україна

18—19 жовтня 2014 року в Чикаго відбувся XXXII Крайовий Пластовий З'їзд США. Голова ГПБ звернулася до учасників З'їзду листом, який публікуємо повністю, оскільки більшість порушених у ньому питань стосується не лише Америки, а й інших країн української діаспори. Інформацію про перебіг З'їзду (як і КПЗ інших країв) хотіли б подати у наступному числі журналу, сподіваємося, вона надійде до редакції.

Редакція

Дорогі подруги і друзі!

Щиро дякую за запрошення привітати Вас з нагоди XXXII Крайового Пластового З'їзду США.

Ми живемо зараз в дуже складних і трудних часах для України та для всіх українців. Агресія, розпочата взимку 2013 року, тягнеться дотепер. Не бачимо зменшення натиску ворога, тому доля українського народу нам всім на думці.

Революція Гідності дала, однак, великий позитив, відродила почуття націоналізму, любови до України, до звичаїв, до народного мистецтва і до рідної мови. Зрозумівши, що народ не існує без своєї рідної мови, теперішній уряд України підтвердив, що українська мова — це перша мова української держави.

Ми всі слідкуємо щоденно за подіями в Україні, а не менше слідкують наші пластуни. Між тими, що воюють за її суверенність і самостійність, є пластуни, які сміливо і добровільно вступили в ряди військовиків для боротьби за незалежність. На жаль, троє вже відійшли на Вічну Ватру, між ними один з вихованців Пласту в Америці, св. п. Маркіян Паславський, «Франко». Десятки інших пластунів по-важно поранені і відбувають реабілітацію. За нашого життя ще не було пори, коли б ми так чітко розуміли Пластову Присягу і її важливість у сучасній боротьбі.

Пласт — це організація української молоді для патріотичного, всебічного самовиховання. Пласт постав для сприяння розвитку української молоді для добра українського народу, а втілює це у своїй Присязі:

Присягаюсь своєю честю, що робитиму все, що в моїй силі, щоб:

- бути вірним Богові і Україні,
- помагати іншим,
- жити за Пластовим Законом і слухатись пластового проводу.

Для пластунів в діаспорі обов'язок любити Бога і Україну спонукає нас робити все, що у нашій силі, щоб підтримати боротьбу проти ворога, ширити справедливість і правду про український

нарід, плекати народні звичаї, говорити українською мовою та підтримувати інші громадські організації, які теж працюють для добра цілого українського народу. Пластуни в Америці справді присвятили дуже багато часу і уваги українській справі, але не можна попустити темп, бо на таке лишень чекає ворог. Демонстрації, писання листів до державних установ, звернення до преси, коли появляється неправда, участь у збіркових акціях — чи це для пластунів-військовиків, чи на інші громадські цілі — ми, всі як один, повинні і мусимо допомогти Україні. Найбільша загроза зараз — це інформаційна війна, поширення неправди, яку мусимо спростовувати.

Помагати іншим можемо у формі доброго діла, до чого можна обов'язково долучити юнацтво: писати листи до військовиків, афіші на демонстрації, збирати гроші для пластунів-військовиків.

Кожен пластун має бути корисним членом суспільства, бо здорове суспільство і сильна держава потребують людей, що вміють сумлінно виконувати свою працю. Наші батьки це зрозуміли, коли приїхали до Америки після Другої світової війни, і вселяли в нас любов до свого рідного. Настав час нам продовжувати цю роботу, бо байдужими не можемо бути, не лишень для наших в Україні, а й для зберігання української громади у діаспорі.

Головна Пластова Булава вдячна вам за ваше розуміння і підтримку пластунів в Україні і цілого українського народу, просимо далі не ламати своїх Присяг. Україна й український народ потребують нашої помочі, а ми, пластуни, маємо бути готовими допомогти в кожную хвилину.

Бажаю всім учасникам XXXII-го Крайового Пластового З'їзду багато успіхів і плідних нарад.

СКОБ!

пл. сен. Марта Кандюк Кузьмович, Гр
Голова Головної Пластової Булави

Любомир Гузар

Хто не любить України — той не любить Бога

У 30—40-х роках минулого століття у Львові, у церкві святих Петра і Павла, служив священник Ярослав Чемеринський, відомий як великий патріот. За це був переслідуваний різними окупаційними силами, які в ті часи панували у Львові. Коли його ув'язнили в тюрмі на Лонцького, зазнав жорстоких катувань.

Я був би вдячний шановним читачам, які могли б подати докладнішу інформацію про цього священика. Однак сьогодні можу і хочу розповісти про одну деталь з його життя, яку дуже добре пам'ятаю.

Як заведено, о. Чемеринський з нагоди своєї першої після священничого рукоположення торжественної Святої Літургії надрукував святі образочки-пам'ятки, які роздавав усім присутнім у храмі на цьому Богослуженні.

Такий образочок я мав нагоду бачити на власні очі багато років згодом. На звороті був напис, який я використав для назви цього матеріалу: «Хто не любить України — той не любить Бога».

Як мені оповідали декотрі з тих, хто одержав образочок з рук о. Чемеринського, більшість були захоплені такими словами. Дехто, однак, вважав їх «занадто націоналістичними». Можна легко передбачити, як ці слова сприймали вороги нашого народу, які в середині минулого століття окупували наш край і за них мучили священника-патріота...

Повертаюся до тих слів, бо переконаний, що вони правдиві й актуальні. Уявімо собі, яка була б наша реакція, якби ми почули ось такі слова: хто не любить батька й матері — той не любить Бога. Заповідь Божа велить нам шанувати та любити своїх батьків.

На сторінках Святого Євангелія читаємо, як Ісус Христос, наш Божественний Учитель, картав фарисеїв за те, що відмовлялися дбати про своїх батька й матір. Добро, яким мали послужити батькам, вони нібито передавали на Єрусалимську святиню, як то кажуть, «на Боже» (пор. Мр. 7, 11—13).

Ми, люди, не вибираємо собі батьків, а одержуємо їх як дар від Бога. Подібно ми не вибираємо народу, в якому народжуємося. Такий вибір робить сам Господь. Від Нього залежить, до якого народу ми належимо.

Тому, як наших батька й матір, маємо любити рідний народ — нашу Батьківщину. Хто не любить народу, в якому народився, так само як хто не любить своїх батьків — ображає свого Творця.

Кожна людина є членом якогось народу і з тим народом повинна мати особливий зв'язок. Космополітизм — твердження, що людина належить до

всіх народів або не належить до жодного народу, — це, властиво, обман. Люди належать до всього людства, але як члени конкретних народів.

Отже, любити свій народ, свою Батьківщину — це Божа заповідь. Шанувати членів інших народів — це частина християнської чесноти патріотизму.

Чому я хотів обміркувати цю тему?

Український народ пробуджується до нового існування. Упродовж довшого часу ми ділилися або нас ділили для того, щоб над нами панувати. Внаслідок певних негативних обставин ми сьогодні поділені регіонально, соціально, культурно, навіть церковно.

Стоячи на порозі великих змін на краще, ми мусимо ці поділи подолати. Як це зробити? Ми повинні стовідсотково використати дану Богом прикмету, що всі ми є синами й доньками одного народу.

На тлі нашої приналежності до одного народу (яка має Господнє походження) усі інші відмінності бліднуть, не мають великого значення. Першорядним і загальнообов'язковим засобом справжньої народної єдності є Божа заповідь.

Авторська колонка в інтернет-виданні «Українська правда»: <http://www.pravda.com.ua/columns/2014/11/14/7044303/?attempt=1>

Старий Вовк

Про завдання, визначені долею

В попередніх числах «Пластового шляху» ми говорили про те, що треба осучаснити програму виховання дітей і молоді, щоб виховати нові покоління українців, які могли б допомогти нашому народові вберегти вільну, незалежну, свободну й демократичну державу.

Для організації, що виховує наступні покоління українців, завдання є визначені Долею, подиктовані самим Господом Богом: вишколити і виховати такі покоління, які б могли охоронити і оборонити свою державу і вдержати її незалежною. Це є та підставова думка, на якій ми маємо будувати всі наші плани і програми. Це є ті карти, які роздала нам Доля і якими ми мусимо якнайрозумніше заграти, щоб виграти, а не програти в жорстокому, безжалісному світі. Як співається в оперетці:

*...Бо Доля тому дасть
І силу, честь і владу,
Хто вмів здобути її
В боротьбі, в боротьбі...*

Як ми писали вже в рубриці «Думки Старого Вовка», певну частину нашої виховної програми

потрібно присвятити так званому «військовому вихованню». Великою мірою ці ділянки завжди в пластовій програмі існували, хоч останніми роками були сумнівні й дискусії, чи їх у Пласті потрібно. Думаю, що події останніх місяців на це питання дали гостру і недвозначну відповідь.

Але оскільки в Пласті «мілітаристичне» виховання завжди де-факто існувало, не треба тут запроваджувати великих змін, а лиш ці ділянки сформалізувати, вигладити й удосконалити. Пластові табори, впоряд, спорт, теренові ігри, мандрівництво в нас давно вже практикувалося. До того ж, «мілітаристичні» табори й заняття були присутні в пластовій програмі в Україні.

Можливо, Пластові треба буде запровадити й інші ділянки «спеціалізаційного» пластування, які були б допоміжними не лише в часі війни і визвольних змагань, а й в часі миру. Бо ж державу треба не лише звільнити, а й розумно і плідно повести, щоб розвинути її економічно, політично, технологічно й культурно, щоб вона завжди була гідною своєї свободи і могла конкурувати з іншими державами.

Тут для нас існує декілька можливостей:

- технічне й наукове пластування,
- провідницьке пластування,
- господарське пластування,
- літературно-мистецьке пластування.

Разом з військовим, морським і летунським пластуванням це дає нам ще декілька можливостей спеціалізацій, що буде складно одразу втілити в життя. Треба вибрати те, що під теперішню пору є найбільш конечним.

Очевидно, сьогодні військова спеціалізація виглядає найбільш потрібною, конечною для нашого безпосереднього майбутнього. Україна мусить мати власні могутні Збройні Сили, які могли б ефективно боронити нашу країну від мілітарної загрози з боку наших сусідів.

Але на цьому не кінець. Чи тепер вже, в час війни, чи в майбутньому Україні потрібно вишколених і компетентних провідників в прерізних ділянках життя. Бо якщо ми не зможемо дати собі раду із практичними проблемами сучасної держави, то не зможемо тієї держави вдержати.

Україні потрібно, в першу чергу, компетентних провідників, які б могли організувати акції, давати напрям і ефективний провід у всіляких ділянках громадського й державного життя, розв'язувати складні питання та проблеми, давати моральний провід різним групам працівників в державі, пропагувати ідейні основи всіх дій та акцій, одне слово, провадити країною, її державним і громадським апаратом. У нас, на жаль, таких людей завжди було

Фото Г. Іванченка

Фото Г. Іванченка

обмалъ, бо окупанти цього роду осіб або забирали собі, або винищували.

Тому, на нашу думку, сьогодні є велика потреба на ще одну спеціалізаційну ділянку пластування — на провідницьку спеціалізацію. Але провідництва можна навчитися в добрій школі менеджменту. До того ж, це частина нашої програми виховання, яка має на це різні засоби: діловодства в гуртках, куренях, планування, звітування, структуру організації тощо. Завдяки такому вишколові колишні пластуни ставали успішними провідниками в суспільному житті. Виховання фахових провідників конечно треба поглибити в Пласті і звертати на це ще більшу увагу.

Але лиш менеджерського виховання не досить. Бо держава може мати багато компетентних провідників, але вони не будуть працювати для її добра, а навпаки, будуть діяти на шкоду. Така ситуація, на жаль, існувала в Україні протягом панування нашого останнього президента-диктатора... Це було, очевидно, державною зрадою, і тепер ми терпимо через цю історичну помилку.

Адже ми вже з досвіду знаємо, що якийсь «компетентний» і вповні кваліфікований провідник служить не Україні, а своїй родині, приятелям, своїй кишені: краде, бере хабарі, надуживає своєю позицією. Це ми називаємо корупцією. На жаль, таких людей ми ще маємо багато... Або ж, коли провідники є відносно чесними, може, на-

віть і великими патріотами, але вірні в першу чергу своїй групі, партії, то вони й будуть працювати на користь тієї групи, що у висліді буде шкодити добробуту цілого народу. Це ми називаємо партійництвом, яке легко призводить до різних сварок, міжусобиць, поділу поміж провідниками країни і приносить шкоду цілому народові. І таке в нас бувало.

Легко дати відповідний вишкіл молодій людині і зробити з неї компетентного провідника, взірцевого працівника тощо. Але набагато важче виховати його так, щоб він був патріотом своєї країни, чесною людиною, щоб ставив добро цілого народу на перше місце, перед своїми власними інтересами, себто щоб не був партійною людиною, а лишався вірним інтересам цілого народу.

Дуже важливо, щоб наша програма виховання звертала увагу на виховання компетентних провідників, які б любили Україну і лише їй були вірними, які були б чесними і не корумпованими, могли б і хотіли співпрацювати з іншими українськими патріотами-провідниками. Наш шлях мусить вести до пластової виховної системи, яка б ці позитивні риси передавала кожному вихованцеві організації. А це справа нелегка і розв'язка цієї проблеми не очевидна. Але віримо, що є способи, як цю мету досягнути. Треба над цим добре застановитися і знайти відповідний шлях праці.

СХІД УКРАЇНИ СТАВ ВІВТАРЕМ, НА ЯКОМУ ПРИНЕСЕНО НАЙВИЩУ ЖЕРТВУ

Фото В. Гурняка

У добровольців був намір просто знищити усіх цих терористів, які захопили українські території. Але перед тим потрібно навчитись бути солдатом. Мені здається, що це було найважчим для багатьох українських воїнів, в той час як я, після служби у професійній армії, знаю, що таке — бути солдатом. Я наполіг на тому, щоб бути рядовим солдатом. Ношу зброю, виконую свої обов'язки і всюди супроводжую команду. Батальйон «Донбас» складається з кількох сотень добровольців з усієї України, але переважно зі сходу. Всього в батальйоні можна нарахувати близько 20-25 % солдат, які вже мають досвід ведення військових дій. Усі решта — звичайні хлопці з різних соціальних прошарків, здебільшого віком від 35 до 40 років. Вони просто є патріотами своєї країни, які втомились не лише від тероризму та сепаратистів, а й від суцільної корупції в державі.

Марко Паславський, 6 серпня, інтерв'ю журналістові «Vice News» Саймону Островському (переклад з англійської Анастасії Чупрун)

Паславський Маркіян (Марко), син Осипа і Ориси Гунчак (16.01.1959, м. Нью-Йорк, США — 19.08.2014 р., м. Іловайськ Донецької області)

Член УПН і УПУ. Вихованець гнізда ч. 3 «Лісові мандрівники», згодом гуртка «Кобри» 5-го куреня ім. Петра Сагайдачного в станиці Ньюарк (США). Відбував пластові літні табори і Свята весни на оселі «Вовча тропа», брав участь в «Орликіядах» на Союзівці в Кергонксоні. Був також активним членом українського спортивного клубу «Січ» в Ньюарку. Навчався в українській народній школі при парохії св. Івана Хрестителя і середній школі Вейлзбург в Ньюарку. У 1981 закінчив військову академію Армії США у Вест-Пойнт, де досягнув ступінь капітана у 75-му полку рейнджерів. У 1991 році в чині майора (відзначений медаллю секретаря оборони за похвальну службу — Defense Meritorious Service Medal) звільнився зі служби та переїхав в Україну. Займався бізнесом, був банківським консультантом й інвестиційним банкіром. Учасник Помаранчевої революції (2004) і Революції гідності, брав участь у боях на вулиці Грушевського та Інститутській (2014). У квітні 2014 року прийняв українське громадянство. Доброволець батальйону «Донбас» (військове псевдо «Франко»). Загинув від трьох поранень у спину в боях за Іловайськ. Похований 26 серпня 2014 р. на Аскольдовій могилі в Києві.

Чиста жертва Марка назавжди стане легендою

У моїй пам'яті закарбований образ більше ніж 35-літньої давности: молодий хлопець спортивної статури з простим темним волоссям на волейбольному (властиво, відбиванковому) корті на Союзівці. Він був трохи старший і серед шумних спортсменів вирізнявся спокоєм. Не раз на «Вовчій тропі» наші пластикові стежки перехрещувалися. На Марка з пошаною тишком вказували: «Це той, що отримав номінацію до West Point».

Ми в Пласті співали про Україну «від Сяну до Дону», але в нашій уяві Донбас був дуже далекий. Сьогодні ж він став вітварем, на якому Марко — здібний, фізично загартований, з різними життєвими успіхами — приніс свою найвищу жертву. Відстоюючи цілісність України, він став рядовим бійцем батальйону добровольців «Донбас». Приховавши свої американські високі військові звання, став на рівень з найнижчими, йдучи в місця найбільшої небезпеки, віддаючи своє життя за ближніх.

Він робив те, чого, мабуть, повинен прагнути кожен християнин. Для мене, єпископа, в майбутньому згадка про славної пам'яті Марка Паславського завжди буде викликом: що ти ще не віддав? Чого ти ще так міцно тримаєшся?

«Ніхто більшої любові не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх» (Ів. 15:13). Справді героїська постава і чиста жертва Марка назавжди будуть легендою: про неї читатимуть і з неї черпатимуть насагу та силу.

Кир Борис Гудзяк

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ, ВМИРАЮТЬ ЇХНІ ВОРОГИ!

Не теперішня влада у цьому винна, попередній уряд призвів до такої ситуації. В чомусь, напевно, генерали, командування також винні, але не мені судити з позиції молодшого офіцера... Якби боєць став в тому, що йому видали, він стояв би голим з автоматом і речовим мішком, з яким ще наші діди воювали в Другій світовій, — навіть не батьки в Афганістані. Те спорядження, яке використовували радянські війська в Афганістані, частково зношене, частково просто відсутнє. Тому із забезпечення або нічого, або придбане власним коштом, або надане волонтерами. Слава Богу, що в нас є волонтерський рух. Народ встав, допомагає війську і добровольцям, збирає гроші, гуманітарну допомогу, екіпірування. Це є дуже цінним, бо держава фізично і фінансово поки не спроможна повністю забезпечити армію. Місто не збудуєш за один день. Так само не можна створити бойову армію за тиждень чи два. На це потрібен час.

*Євген Подолянчук, 7 серпня, інтерв'ю журналістці
Першого каналу Сніжані Потапчук
(переклад з російської Ольги Свідзинської)*

Подолянчук Євген, син Петра і Ніни Джулай (4.07.1991, м. Черкаси — 14.09.2014 р., м. Донецьк)

Вихованець юнацького пластового куреня ім. Ярослава Мудрого в Черкасах (2005—2008). Пластову Присягу склав 18.07.2006. Учасник крайового вишкільного табору військового пластування «Легіон» (2006, Чорний ліс на Прикарпатті), першун крайового летунського табору «Чота Крилатих» (2007, с. Луквиця Богородчанського району Івано-Франківської обл.). Закінчив школу №3 в Черкасах. Активіст громадського руху «Не будь байдужим». У 2008—2012 роках навчався в Академії сухопутних військ у Львові на факультеті розвідки. Навчаючись, приїздив в Черкаси у відпустки, щоб організувати пластові мандрівки і табори. Вищу військову освіту здобув з відзнакою, відтак обрав 3 полк спецпризначення у Кіровограді. Служив командиром групи, яку добре організував, використовуючи свої пластові навички. Зацікавив весь свій батальйон скелелазінням, разом з друзями організував в частині скельну стінку. Завжди пишався тим, що є вихованцем Пласту, з гордістю носив свою пластову кофтинку (худі). Дійсний член Пласту від 22.07.2014 (заява в УСП від 1.11.2012). Відбув крайовий вишкіл виховників юнацтва ч. 131 (04.2013). Старший лейтенант 3 полку спецпризначення Головного управління розвідки ЗС України. Співорганізатор оборони Донецького аеропорту (військове псевдо «Скаут»). Помер дорогою до шпиталю внаслідок осколкового поранення в голову. Нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).

Не служив в армії, а жив нею

Ми познайомилися з Євгеном у 2005 році в пластовому таборі «Січ». Він був учасником табору, а я — комендантом. У неділю ми мали йти на Службу Божу. Перед тим, як причащати, отець запитав, чи є нехрещені. Євген сказав, що він нехрещений, і його одразу охрестили. Хрещених батьків він обирав собі сам. Так він став моїм похресником. З того часу ми почали тісніше спілкуватись.

Нас об'єднував Пласт і «спецназ». У нього був вибір: йти в розвідку «ВДВ» чи піхотні підрозділи, але він обрав «спецназ» у Кіровограді. Сподіваюся, що в цьому виборі і я зіграв немалу роль, оскільки агітував його йти служити саме сюди, бо як офіцер він мав навчитись керувати людьми. Адже можна бути досвідченим як боєць і «ніяким» як командир. Коли Євген приїхав в Кіровоград на службу, я вже відслужив один контракт. Тепер він пішов на контракт, а я залишився в резерві. Минулої осені на зборах резервістів ми були в одному батальйоні, а цього березня були разом в зоні АТО...

Група Євгена прийняла перший бій у Донецькому аеропорту ще у травні. Успіх того бою залежав і від Жені, тому що оборона була грамотно організована. Він був затятий, не боявся брати на себе відповідальність. Він не служив в армії, а жив нею. Йому, на відміну від багатьох офіцерів із великими зірками на погонах, це було легко робити. За той бій він мав би отримати якийсь орден чи медаль, але оскільки за документами він числився лише командиром групи, то отримав хіба «дякую». Це була людина, в якій я був упевнений на 200 відсотків. Я точно знаю, що у стрілецькому бою цю людину ніколи ніхто б не переміг.

Якби він жив у XVII столітті, то був би запорожцем-козаком, і ми б про нього зараз читали у книжках. Смерть у бою — це була та смерть, яку він хотів. Але це бажання реалізувалося занадто рано.

ст. пл. Юрко Козачинський

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ, ВМИРАЮТЬ ЇХНІ ВОРОГИ!

Полюбив почуття, що я не допрацьовую. Хочеться більше робити, більше допомагати, ще більше і активніше, ніж зараз. Хоч і так вже можу заснути просто серед вулиці через втому, але куди зупинитися, коли такий час? 3 Дня незалежності планував кілька днів перепочинку, але це ще більший стрес, ніж постійна напруга, втомі і періодичні викиди адреналіну. Після того, як бачив поцілунки і сльози батьків, що зустрічали своїх дітей, що за 7 місяців розлуки стали справжніми мужиками і до того героями, я ще більше захотів робити добрих справ. Вони 7 місяців були в самому епіцентрі; інколи не їли, постійно не досипляли, відбивали атаки терористів в аеропорту Луганська, з «Айдаром» брали Лутугіне, і саме до них вся допомога мало доходила через відрізаність підступів — це десантники 80 аеромобільної. На обличчях ледь 25, але вже бачили те, що штабістам там показують в кіно. З такими армія має майбутнє. І гордий, що святкував з ними свій 23 День незалежності, хоч за кермом, але безмежно радий, що

зміг допомогти зробити їхніх батьків найщасливішим на світі. Ви б бачили їх сльози радості і теплі обійми. До речі, дехто був вперше в Києві.

Віктор Гурняк, 28 серпня, запис у соцмережі

Гурняк Віктор, син Петра і Марії Січки («Гарт», «Гартік»; 8.06.1987, с. Городниця Гусятинського району Тернопільської обл. — 19.10.2014 р., с. Сміле Слов'яносербського району Луганської обл.)

Пластун скоб (23.10.2005), вихованець гуртка «Сірі Вовки» (28.02.2002—25.02.2006), курінний 29 куреня ім. Ю. Старосольського (09.2003—03.2004) і 77 куреня ім. І. Гавдиди (03—09.2004); старший стрілець, трибун (2008—2009) 15 куреня УСП «Орден Залізної Остроги» (реєстрове число в курені 32), впорядник гуртка «Орли» в курені ім. І. Гавдиди. Навчався в 27 ЗОШ Тернополя, Технічному коледжі Тернопільського державного технічного університету. Пластову Присягу склав 17.07.2002, іменований пластуном розвідувачем 10.07.2003, здав 21 пластову вмілість. Першун серед учасників (2004), писар (2005, 2006), комендант (2008), хорунжий (2009) Крайового табору військового пластування «Легіон». Комендант військово-патріотичної спартакіади «Експльо-зія» (2005, 2007). Абсольвент вишколу булавних (2005) і вишколу бунчужних (2011) МВТ «Лісова

школа». Переможець етапу Кубка України з водного туризму на р. Свіча (2005) в складі команди Бориса Гори. Один із організаторів пластового туристичного змагу «Осінній рейд» в 2005—2007 роках та всеукраїнського змагу з пішого туризму «Стежками Героїв» (2007). Бунчужний багатьох пластових заходів, зокрема змагу «Стежками Героїв» (2006—2009), Дня першої Пластової Присяги в Тернополі (2004, 2005), Крайового мистецько-інтелектуального змагу «Орликіяда» (2007). Член Молодіжного Націоналістичного Конгресу (2003—2005). Активний учасник Помаранчевої революції в складі центрального штабу руху «Чиста Україна» (2004). Заступник з виховної роботи Тернопільського станичного та окружного пластових проводів. Редактор пластового часопису «Цвіт України», співробітник газети «20 Хвилин». Голова тернопільського осередку ВМГО «Фундація Регіональних Ініціатив». Заприсяжений член ОУН-б (від 09.2005). Член тернопільського облвиконкому Конгресу українських націоналістів (2005), прес-секретар партії «ПОРА» в Тернопільській області (2006). Один із засновників туристичної фірми «Файні мандри» і фотоагентства «LUFA». Працював фотокореспондентом інформаційного агентства УНІАН (від 08.2007), фотографував для міжнародної інформаційної агенції REUTERS (від 11.2009), інтернет-проекту «INSIDER» (від 2013). Доброволець 15 комендантської сотні Самооборони Майдану, активний учасник всіх найбільших протестних акцій в Києві під час Революції гідності. Координатор волонтерської групи «Скаут» (2014). Доброволець 24 БТО «Айдар» (від 09.2014, військове псевдо «Олігарх»). Загинув, вивозячи поранених побратимів з місця бойових дій поблизу 32-го блокпосту.

У нього було постійне нестримне бажання щось робити

Пам'ятаю, як одного разу він врятував життя своїй сестрі Олі. Після фестивалю «Нівроку» ми поверталися додому пішки — було вже пізно, маршрутки не ходили. Ми переходили дорогу на зелене світло, але якийсь «мажор» вирішив об'їхати машину, яка нас пропускала. Вітьок це побачив, вхопив Олю і відштовхнув її назад, але сам таки потрапив під машину. Тоді йому зламали руку, яку лікарі потім ще довго вправляли і рівняли. Йому тоді було десь 19 років.

Він був абсолютний вар'ят. Колись був марафон на 100 кілометрів, так от Вітьок просто знаходив якісь кросівки, смішні пляжні шорти і біг. Біг і добігав до фінішу. Потім, правда, добу відсипався.

Так само пам'ятаю нашу участь у водних змаганнях в Тернополі. За день до того Вітьок обдзвонив нашу компанію, каже, давайте прийдемо, катнемось. Він тоді був капітаном команди — і ми взяли перше місце.

У нього було постійне нестримне бажання щось робити.

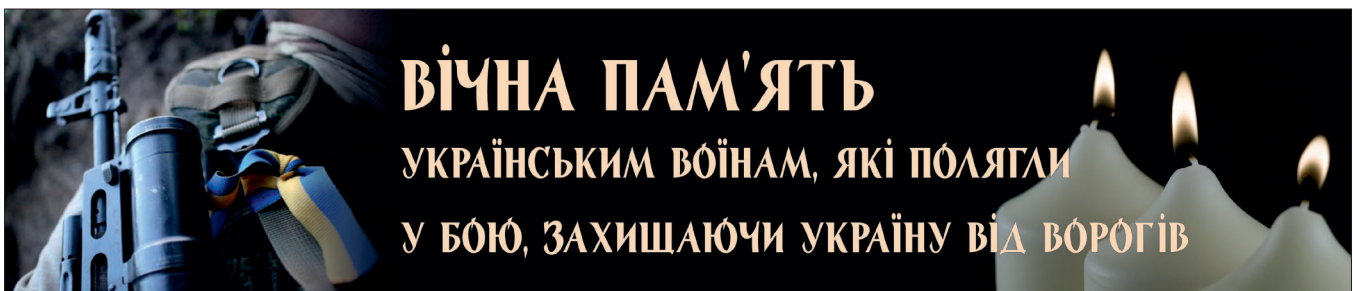
Є ще одна історія, яка в Тернополі стала просто легендою.

Якось на пластовому таборі «Лісова школа» Вітьок захотів чогось солодкого, але в той час в село вже не можна було виходити — було пізно і не дозволяли правила табору. Але Вітька це не зупиняло. Його всі почали відмовляти, але тим часом давали йому гроші і робили «замовлення».

Вітя таки побіг, але на зворотному шляху його зловили члени проводу. Ніяких солодощів в нього при собі не було. Ми підозрюємо, що він їх з'їв дорогою. Потім казав проводу, що він просто готується до осінніх змагань, тренується, тому й бігає. Йому, звичайно, не повірили.

Пригадую, як він став прес-секретарем станиці Тернопіль. Років йому 17, мабуть, було. І побачив він на вулиці журналістку «1+1» — вона була у їхній червоній безрукавці. І він такий впевнений підходить до неї на вулиці і каже: «Я Віктор Гурняк — прес-секретар Пласту в Тернополі. Тримайте мою візитку (яку він роздрукував якось перед тим у себе на принтері вдома — Т.В.). Питайте, якщо щось треба. Дзвоніть!» І просто вручив їй візитку. Посміхнувся, перекинувся ще кількома словами — і ми пішли собі далі. Простий і щирий в спілкуванні.

ст. пл. скоб Тарас Волянчук

пл. сен. Петро Содоль, ЛЧ

Українська Головна Визвольна Рада (історична тема «Лісової школи» на 2014 рік)

■ Пам'ятник творцям УГВР на території Спортивного туристично-оздоровчого комплексу «Прикарпаття» ім. Кирила Осмака, с. Сприня

У першій половині ХХ століття було кілька спроб власними силами відновити самостійну державність України чи частини українських земель. У березні 1917 року в Києві створилася Центральна Рада, яка проголосила Українську Народну Республіку на українських землях під окупацією царської Росії. У жовтні 1918 року оформилася Українська Національна Рада у Львові, яка проголосила Західно-Українську Народну Республіку на українських землях під окупацією Австро-Угорської імперії. У 1938—1939 роках на українських землях, окупованих Чехословаччиною, існувала Карпатська Україна. 30 червня 1941 року у Львові встановлено Українське Державне Правління. В жовтні 1941 р. у Києві організована Українська Національна Рада. Ці спроби тривали відносно недовго (кілька років, менше як рік чи один місяць) і були ліквідовані но-

вими окупантами. Тільки одна спроба тривала довший час — збройна боротьба 1941—1960 років, в тому числі майже 10 років під керівництвом Української Головної Визвольної Ради (УГВР).

2014 року відзначаємо 70 років від часу створення УГВР.

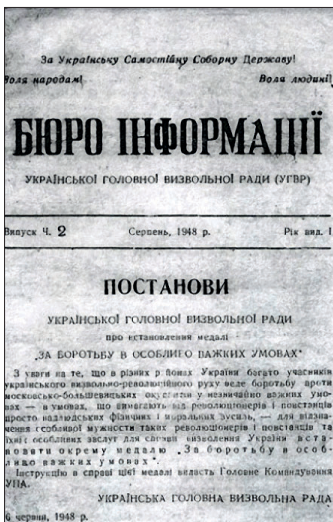
Потреба політичного представництва українського народу відчувалася від початку німецької окупації у 1941 р. У 1943 р. почалися перші кроки для створення такого осередку. Цим зайнявся Роман Шухевич, який 15 липня 1943 р. почав виконувати обов'язки Головного Командира УПА, уживаючи псевдо «Тарас Чупринка». Наприкінці серпня 1943 р. він призначає Миколу Лебедя керівником новоствореної Референтури Зовнішніх Зв'язків (РЗЗ) при Проводі ОУН. Наступні 9 місяців референтура розвиває особливо широкі й успішні дипломатичні зносини з угорцями, поляками, румунами, а від травня 1944 р. частково з німцями. Переговори з чужинцями підтверджували потребу всенародного центрального проводу.

До участі в установчих зборах Ініціативний комітет, що діяв від 25 березня 1944 р. під кермою Лева Шанковського, старався залучити неофіційних представників обох Церков та усіх політичних груп чи колишніх партій, хоча кожний мандат був для конкретної особи, а не для якоїсь інституції чи партії.

Згідно з протоколом, мандат одержали 30 осіб, а на відкриття Великого Збору з'явилося 21: Ярослав Біленький, Федір Вовк, Ростислав Волошин, о. Іван Гриньох, Микола Дужий, Микола Лебедь, Омелян Логущ, Катерина Мешко, Василь Мудрий, Кирило Осмак, Володимир Охримович, Зенон Пеленський, Йосиф Позичанюк, Василь Потішко, Мирослав Прокоп, Дарія Ребет, Павло Турула, Петро Чуйко, Лев Шанковський, Павло Шумовський і Роман Шухевич. Всі учасники стали членами-засновниками УГВР. Мабуть, зразу після закриття Великого Збору до складу УГВР докооптовано Євгена Врецьону та Василя Мороза, які були заздалегідь оправдані, бо виконували невідкладні завдання у підпіллі.

Установчий Великий Збір УГВР відбувся 11—15 липня 1944 р. у лісничівці в околиці села Сприня Самбірського району Львівської області. Це місце охороняли 4 сотні УПА під загальною командою пор. Івана Белейовича. За господарку відповідав місцевий окружний провідник ОУН Богдан Кузьма, а за технічну обслугу — Роман Галібей. При реєстрації кожен учасник вибрав чи одержав псевдо-

Офіційне повідомлення УГВР про встановлення медалі «За боротьбу в особливо важких умовах»

тати дипломатичних зв'язків ОУН. Після вечері почалися дискусії над доповідями, які тривали цілий другий день до пізньої ночі. Третій день пройшов у дискусії про «польське питання», а ввечері обговорено проєкт «Платформи УГВР». Четвертого дня, після узгодження в окремій комісії, цей документ прийнято. Ввечері Д. Ребет представила документ «Тимчасовий устрій УГВР», який був прийнятий без дискусії. П'ятого дня цілий ранок пішов на узгодження в комісіях двох документів — «Універсал УГВР» та «Присяга вояка УПА». Опісля ці документи були прийняті. А після обіду проведено вибори керівництва УГВР та його записування.

Президію (керівництво підпільного парламенту) УГВР вибрано у складі: К. Осьмак — президент; В. Мудрий, о. І. Гриньох, Ф. Вовк — віце-президенти; М. Прокоп, З. Пеленський, Д. Ребет, М. Дужий — члени. Головою Генерального Секретаріату (екзекутива чи підпільний уряд) УГВР вибрано Р. Шухевича, а тоді окремо вибрано Генерального Суддю та Генерального Контрольного (ідентифікація цих останніх не цілком певна). Наказом ГВШ ч. 7/44 від 19 липня 1944 р. до всіх частин УПА пішов текст «Присяга вояка УПА» і точні інструкції способу проведення церемонії. Перша збірна присяга трьох сотень («Змії», «Булава», «Льви») урочисто відбулася 5 серпня на терені Воєнної округи «Маківка» в Карпатах в присутності Президента УГВР, Шефа ГВШ май. Дмитра Гриця та інших. У вересні великими накладками поширено друковані документи «Універсал УГВР» та «Платформа УГВР», які з огляду на конспірацію мали фіктивну дату «червень 1944».

Зразу після закінчення Великого Збору УГВР відбулися призначення і затвердження Генеральних секретарів (міністрів). Р. Шухевич додатково став генеральним секретарем військових справ; Р. Волошин — генеральним секретарем внутріш-

нім для ужитку на час Зборів, і в протоколі виступаючі записані тільки за цими псевдонімами.

До президії Велико-го Збору увійшли Р. Волошин (голова), З. Пеленський (заступник) та М. Дужий (секретар). Були заслухані три доповіді: М. Прокопа — про внутрішнє і зовнішнє положення українського народу, Р. Шухевича — про готовість УПА, та М. Лебеда — про сучасне міжнародне політичне становище та резуль-

татів справ; В. Мороз — генеральним секретарем фінансово-господарських справ, М. Лебедь — генеральним секретарем закордонних справ. Апарат Референтури Зовнішніх Зв'язків перетворився на дипломатичний корпус УГВР і одержав доручення виїхати на Захід для встановлення зв'язків з іншими державами, зокрема США і Великою Британією. Члени УГВР, які опинилися на еміграції, оформилися і діяли як Закордонне Представництво УГВР з осідком у Мюнхені (Західна Німеччина) та головуванням о. І. Гриньоха.

В Україні залишилися тільки 7 (із 23) членів УГВР: Р. Волошин (загинув 22.8.1944), К. Осьмак (арештований 12.9.1944), Й. Позичанюк (загинув 21.12.1944), Я. Біленький (помер 3.1945), М. Дужий (арештований 4.6.1945), В. Мороз (арештований 23.8.1945) та Р. Шухевич, який від серпня 1945 р. до травня 1947 р. був, імовірно, єдиним діючим членом УГВР. Відомо, що в 1947 р. членом УГВР став Василь Кук як заступник голови Генерального Секретаріату. Також кооптовані: 1947 — о. Микола Хмільовський, 1949(?) — «проф. Г. Зелений» (правдиве прізвище невідоме), 1950 — Роман Кравчук, Петро Федун і Осип Дяків. Рішення про кооптацію нових членів не публікувалося і мабуть ніде не записувалося, оскільки УГВР діяла в умовах строгої конспірації.

У підпільних виданнях ОУН чи УПА завжди була наголошувана зверхність УГВР. У матеріалах для вишколу кадрів ОУН у 1949—1950 рр. сказано: «Найвищим керівним центром всього українського визвольного-революційного руху є УГВР. В її склад входять ті українські політичні партії, представники політичних середовищ і окремі визначні українці, які визнали необхідність і доцільність активної, в тому числі теж революційної, підпільної і повстанської боротьби проти окупантів за національно-державне визволення України».

УГВР приймала рішення про вагомні акції УПА і Збройного підпілля ОУН (бойкот виборів, спротив колективізації), засудження діяльності комуністичного режиму (ліквідація УГКЦ), про іменування вищих старшин і генералів УПА, про нагородження найвищими орденами УПА. Інформація від УГВР в терен чи світ ішла друкованими листівками, відозвами, закликами та наказами ГВШ УПА. Але головним джерелом авторитетної інформації та вказівок для діяльності були пресові органи УГВР — журнал

Печатка Президії УГВР, виготовлена підпільним художником УПА Нілом Хасевичем

«Самостійність» (1946—1947) та «Бюро Інформації УГВР» (1948—1951). На еміграції виходив «Вісник УГВР» (1944—1945), де друкувалися інформації, які приносили кур'єри з України.

У 1950 р. УГВР зазнала поважних втрат (Р. Шухевич загинув 5 березня 1950, о. М. Хмільовський — арештований 3 квітня 1950, «проф. Г. Зелений» — пропав безвісти), і виникла потреба реорганізації. В липні 1950 р. обов'язки голови Генерального Секретаріату перебрав Василь Кук, а на заступника покликано Осипа Дяківа (загинув 28 листопада 1950), опісля Петра Федуну (загинув 23 грудня 1951). В травні 1951 р. в Україну повернувся В. Охримович і діяв як член УГВР до часу свого арешту 5 жовтня 1952 р. У 1950—1952 рр. В. Кук провів додаткові кооптації членства УГВР: Хризанф Гонтар (загинув 10 січня 1951), Федір Когут (загинув 7 жовтня 1951), Яків Ковжук (загинув 19 січня 1952), Ніл Хасевич (загинув 4 березня

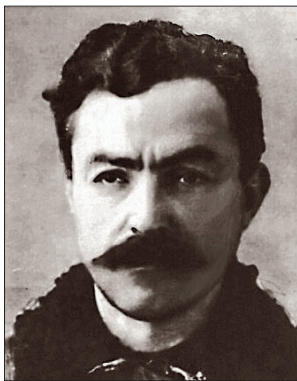
1952), Василь Галаса (арештований 11 липня 1953), Анатолій Маєвський (загинув 19 серпня 1955).

Загалом УГВР мала 35 членів, з них один поки що нерозшифрований, тому доля його невідома. Найбільша частина (15 із 34) у серпні—вересні 1944 року відійшла на Захід, залишилася на еміграції і там померла. Майже всі вони хоч початково (від 1946) були членами Закордонного Представництва УГВР аж до його самоліквідації у 1987 р. П'ятеро померли в Україні, з них 4 були ув'язнені в часі виконання обов'язків членів УГВР. 14 загинули, з них 11 на полі бою, а троє у тюрмах МГБ.

УГВР в Україні перестала діяти 23 травня 1954 року, коли В. Кук, отруєний зрадниками, попав живим до рук КГБ. Збройне підпілля в окремих теренах продовжувало діяти, але без центрального керівництва.

Патрони гуртків «Лісової школи» у 2014 році

Гурток ч. 1 — «Горянський» ім. Кирила Осьмака

ОСЬМАК КИРИЛО (1890—1960), уродженець Полтавщини, освіта вища — агроном. У 1917—1918 рр. член Української Центральної Ради в Києві. Від 1920 р. працює як агроном у сільськогосподарських установах УРСР, від 1925 р. — у Всеукраїнській Академії Наук. У 1928—1940 рр. тричі арештований, суджений, ув'язнений, переслідуваний. Від початку німецько-радянської війни — в Києві, організатор кооперативного руху «Сільський Господар», учасник підпілля ОУН, автор антинімецьких летючок. У 1943—1944 рр. відвідує старшинську школу УПА та бойові відділи в Карпатах, активний у підготовці УГВР, співзасновник УГВР, вибраний Президентом. 5 серпня приймає першу збірну присягу трьох сотень УПА. Під час переходу фронту поранений, будучи на лікуванні у вересні 1944 р. арештований. В часі слідства протягом трьох років ні до чого не признався і нікого не зрадив. Щойно в січні 1948 р., після довготривалих жорстоких тортур, виявив, що є Президентом УГВР. Засуджений до 25 років позбавлення волі, перебував у тюрмі в Росії. У 1953 р. пропозицію Л. Берії співпрацювати категорично відкинув. Коли у 1955 р. проголосили «амністію», то його не випустили, бо «Осьмак є запеклим націоналістом, який свої націоналістичні погляди не змінив за період перебування в тюрмі і своєю ворожою діяльністю становить особливу небезпеку». Загинув у Владімірській тюрмі і був похований на території в'язниці під номером 5753. У 2004 році перепохований у Києві.

Гурток ч. 2 — «Лозовський» ім. Романа Шухевича

ШУХЕВИЧ РОМАН (1907—1950), уродженець Львова, освіта вища — інженер. Член Пласту, УВО, ОУН. У 1928—1929 відбув службу у польській армії. У 1930—1934 рр. — бойовий референт Крайової Екзекутиви ОУН. У 1934 р. ув'язнений у концтаборі Береза Картузька, опісля в тюрмах Варшави і Львова. Засуджений за приналежність до ОУН, звільнений в 1937 р. У 1938—1939 — член Штабу «Карпатської Січі», поручник, учасник боїв з угорцями. Опісля перебував у Данцігу як керівник зв'язкового пункту ОУН, відтак у Кракові як керівник зв'язку з підпіллям ОУН в Галичині. Від лютого 1940 р. член Проводу ОУН під керівництвом С. Бандери, від літа провідник Крайової Екзекутиви ОУН на Закерзонні. Від травня 1941 р. до грудня 1942 р. в Дружинах українських націоналістів як сотник, учасник боїв на фронті коло Вінниці, командувач боїв з партизанами в Білорусі. У липні 1941 р. другий заступник члена Українського Державного Правління з військових справ. Від січня 1943 р. член Проводу ОУН — військовий референт, від травня — голова Бюра Проводу ОУН, від 15 липня — Головний командир УПА. Реорганізує терени УПА на три територіальні кор-

пусні команди, іменованій підполковником, згодом генерал-хорунжим. 15 липня 1944 р. вибраний головою Генерального Секретаріату УГВР. Загинув у бою з чекістами, місце поховання невідоме. Посмертно відзначений найвищими орденами УПА та іменованій Гетьманським пластуном скобом.

Гурток ч. 3 — «Коваль» ім. Василя Кука

КУК ВАСИЛЬ (1913—2007), уродженець с. Красного на Золочівщині, освіта вища — історик. Член Пласту та ОУН. Керівник ОУН в гімназії в Золочеві та в Люблінському католицькому університеті. Кілька разів арештований, в 1934 р. засуджений, в 1936 р. звільнений, повітовий провідник ОУН. У 1937—1939 рр. у підпіллі, в 1939—1941 рр. у Кракові — організаційний референт Проводу ОУН, співорганізатор проголошення Акту 30 червня у Львові. Арештований під Києвом, але втік. Від травня 1942 р. крайовий провідник ОУН в Дніпропетровську, від січня 1944 р. крайовий командир УПА-Південь, 24 квітня учасник Гурбанського бою. Від 1945 р. відповідальний за центральні області та Волинь і Полісся. У 1947 р. призначений заступником голови Генерального Секретаріату УГВР. В липні 1950 р. перебирає всі три функції Р. Шухевича, іменованій полковником УПА. В 1952 р. організує відзначення 10-ліття створення УПА, підвищений до генерал-хорунжого.

В травні 1954 р. через зраду захоплений КГБ, перебуває майже цілий час в ізоляторах. В 1960 р. звільнений, пообіцяв КГБ співпрацювати у підготовці матеріалів, тому йому дозволено працювати у наукових установах та навчатися заочно в університеті. В 1972 р. змушений перейти на працю у комбінат як рядовий робітник. Довідка голови КГБ пояснює: «Співпрацювати з КГБ він не став. Будучи націоналістом фанатиком і твердо залишаючись на своїх засадах, він зрадив попередні обіцяння. Ніяких статей та матеріалів проти українських націоналістів отримати від нього так і не вдалося...» Від 1991 р. дуже активний у публічних виступах та писанні статей на тематику боротьби УПА та ОУН. Помер в Києві, похований у рідному селі.

Гурток ч. 4 — «Лісовий» ім. Романа Кравчука

КРАВЧУК РОМАН (1910—1951), уродженець м. Кам'янка-Бузька, освіта — неповна вища. Член Пласту та ОУН. Від грудня 1932 р. переслідуваний, в 1934 р. засуджений, в 1937 р. звільнений. Член Екзекутиви ОУН Золочівщини. У 1938 р. арештований і засуджений до 5 років ув'язнення, звільнився у вересні 1939 р. У 1939—1940 в Кракові проходить військові й організаційні курси ОУН. Навесні 1940 р. нелегально переходить кордон до УРСР, діє у підпіллі як окружний провідник ОУН Золочівщини, згодом член Крайової Екзекутиви ОУН Західних Українських Земель (Галичина, Буковина, Закарпаття, Закерзоння), в серпні—вересні 1941 р. крайовий провідник ОУН ЗУЗ. Арештований німцями 15 вересня, звільнений в червні 1942 р., перейшов у підпілля. Від грудня 1942 р. член Проводу ОУН як організаційний референт, від січня 1944 р. знову крайовий провідник ОУН ЗУЗ. Одержав додаткове завдання підготувати

для довготривалої боротьби запасову мережу ОУН із глибоко законспірованих членів. Не скорше як 1947 р. і не пізніше як 1950 р. кооптований до складу УГВР і вибраний головою її Президіяльної Колегії, яка тимчасово виконувала обов'язки Президента УГВР. В липні 1950 р. додатково призначений заступником голови Проводу ОУН та іменованій майором, у 1951 р. підвищений до полковника. Відзначений найвищими орденами УПА. Загинув у бою біля своєї лісової криївки на Рогатинщині. Похований, імовірно, на терені тюрми на Лонцького у Львові.

Фото Г. Іванченка

Дальня барикада на Хрещатику: дві України

пл. сен. Ольга Свідзинська

Роздуми на тлі українського спротиву З ненаписаного нотатника

Про час

Для батьків новонародженої дитини цінний кожен новий день її життя. Ось дитинці 2 дні, ось 5, а ось цілих 7. Згодом рахують дні і тижні, а потім відзначають кожний новий місяць...

Ми чекали нашої Революції. Ніхто не знав, коли вона народиться і що має статись для того. Але те, що станеться якесь «щось» і переповнить глечик, сумнівів не було. Чомусь останньою краплею стала ненамальована карлючка диктатора.

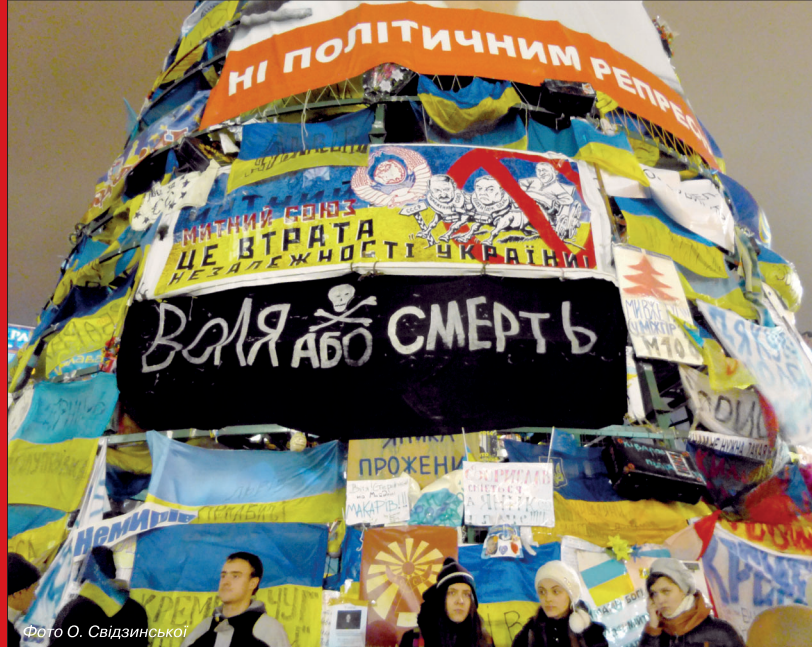
Ще тому 10 років, пригадую, говорили: українці — дивний народ. Вони обирають для революцій надзвичайно несприятливий час. Чому б не помітингувати влітку чи пізньою весною — ніяких снігів-морозів, не треба теплого одягу, грілок для ніг і гарячих чаїв щохвилини. Але, звісно, це виправдано для хліборобів: хто протестуватиме тоді, коли треба садити городи, орати поле, косити луки, збирати врожай... А от пізньої осені вже є «вільний час». Хліборобська натура перемогла й на Майдані: навесні клумби на Хрещатику господарські мітингувальники дбайливо засадили редискою і помідорами.

Під час Помаранчевих подій все було просякнuto якимось історичним символізмом: перший тур виборів — за день до 1 листопада, другий, сфальшований, — на свято Архистратига Михаїла, коли почалися протести проти неправди. І цього разу люди вийшли на Майдан 21 листопада. Цього ніхто не планував — так сталося. Але в тому, що це сталося саме на Михаїла, Архистратига війська Господнього, і в ролі Михайлівського золотоверхого монастиря у подальших подіях було щось особливе.

Від того дня ми рахували вік українського спротиву. Перша ніч хронікувалася щопівгодини. Вистояний день був подвигом, бо щогодини очікували нападу чи якоїсь катастрофічної зміни ситуації. Були дні, чи, власне, ночі, коли рахувалися години до світанку, і кожна така ніч була страшною. «Майдан стоїть уже 10-й день», — писали у соцмережах

Фото О. Свідзинської

активні учасники; «Паризька комуна простояла 73 дні. Майдан — поки що 60», — підраховували шанси політологи.

До лютого ми отримали багато особливих дат у календарі протесту. Більшість цих дат збіглася чомусь у середині місяця: 18 лютого, кривавий «мирний наступ» (і треба ж було таке словосполучення вигадати!); 19 січня, Водохреща на Грушевського; 20 лютого, масовий розстріл демонстрантів, день, коли з'явилося поняття «Небесна Сотня»; 21 листопада, початок Євромайдану; 22 січня, перші загиблі — день Соборности, тепер вже не земель, а української нації. Відтоді учасники тих подій щомісяця згадують, кожен по-своєму, «як це було». Пригадую, відео про перший день і той історичний запис у Фейсбуці Мустафи Найема побачила щойно через 4 місяці. Раніше якось було не до того.

Але дуже скоро ми «виростемо», і після лютого 2015, можливо, чекатимемо вже аж другої річниці. Таке воно, людське сприйняття часу.

Про диктатора

Лютий 2010 року, Київ, 12-й Крайовий Пластовий З'їзд. Ми всі сумні й невеселі, відчувається невпевненість у завтрашньому дні. Щойно оголосили офіційні результати президентських виборів, які не давали жодних підстав для радості. Розрядити обстановку вирішив завжди позитивний друг Богдан Гаврилишин. Він двічі — перший раз членам статуткової комісії, а потім і всьому з'їздові — розповів про свій досвід спілкування з Януковичем: про те, як організував для прем'єра сніданок з потенційними інвесторами у Давосі, про те, як аналізував перший проєкт тієї самої Угоди про асоціацію, яку Янукович не зміг підписати. Друг Богдан намагався олюднити постать нового президента: переповідав почутий від нього анекдот («має почуття гумору»), згадував про спільний політ зі Швейцарії до Києва і їхню розмову під час того польоту («допитливий, відкритий до нових знань»). Та як не старався друг

Богдан, диктатор залишився самим собою, а наша думка про нього як про людину не особливо змінилася...

Дивно, але багато хто сподівався, що Я. таки піде до Вільна і підпише документ. Цього очікували до останнього моменту — попри вже оголошену офіційну відмову, попри пояснення Азарова та «говорящих голов» з Партії Регіонів. Дивилися трансляцію саміту ЕС і чекали: може, він таки встане, підійде до того столу... Майдан скандував «підпиши!», привіз до Вільна гігантську ручку. Але це від самого початку було намарне.

Україна давно не називала його на ім'я або прізвище. Не тому, що боялася. Бо гидилася. Для мене він став «Я.» після недолугої реклами 2004 року. Для когось — Чивокуня чи хтось іще.

Я. був іншим — абсолютна більшість із нас не знає таких людей. Не знав його й Богдан Гаврилишин. Щоб знати і розуміти бандита, треба або бути добрим тюремним психологом, або вийти з того середовища, в якому ріс і формувався Я. Не належу до психологів і мало знаю людське дно, але, як зараз усвідомила, стикалась із особами, що мають зовсім інший, аніж мій, життєвий досвід. Як неспеціалісту, мені складно сформулювати мотиви їхньої поведінки, їхнє ставлення до світу та до людей, — це радше інтуїтивне відчуття, а не логічні висновки. Інтуїція каже, що Я. мав схильності до деспотизму. Йому треба було володіти — іншими людьми, майном, тваринами. Він заволодів Україною і не збирався цим володінням ні з ким ділитися. Правдоподібно, розраховував обдурити Путіна, але не зміг. Доволі ймовірно, що він бив своїх підлеглих. Свідчень про побиття ніхто ніколи не давав, тим більше, що для дорослого чоловіка подібне приниження ганебне. Про це лиш ходили чутки. У Львові ще пам'ятають, як потрапив до лікарні після «прийому» у прем'єра тодішній міністр транспорту Георгій Кирпа. На хвилі «одкровенень» і відхрещування від колишнього володаря члени

Фото О. Свідзинської

Фото О. Свідзинської

«президентської команди» в лютому розповідали, як панічно боялися повідомити його про щось неприємне, тупцями під дверима і шукали, хто ж то піде з поганою новиною. І, певно, усі бачили нервово-радісну Ганну Герман в кулуарах Верховної Ради, коли вона, усміхаючись, вирекла: «Янукович трохи краще, ніж диявол».

Розуміли ми це все чи відчували, але від перших днів протестів усі знали, що не маємо права не перемогти. Що або він, або Україна. І всі розмови закінчувалися навіть не гаслом «Слава Україні!», а коротким твердженням: «Ми переможемо».

Про злого генія

Диктатор ніколи не блищав інтелектом. За його спиною завжди стояв якийсь злий геній, який забезпечував його кар'єру і для якого ця кар'єра була навщось потрібна. За часів СРСР це, зрозуміло, було всесильне КГБ. Але хто керував Я. згодом, за його президентства? Цей хтось, очевидно, потребував, щоб Україна якнайшвидше втратила свою незалежність — адже комбінація з Я. розігрувалася ще 2004 року.

2013 року якось непомітно, практично нізвідки взявшись, вулиці українських міст заповнили «український вибір». Рекламні щити стверджували, що «Український вибір» — «за здоровий спосіб життя», пояснювали, що самолікування — «дороге задоволення» і пропагували спортивні майданчики. Трошки згодом громадянам почали повідомляти, що вони, громадяни, «управляють країною», і це чудо відбувається щодня, а не лише на виборах. Ближче до листопада 2013 року, коли ще уряд нібито активно рекламував асоціацію з ЕС, з реклами «Українського вибору» ми дізнались, що щастя наше у Митному союзі.

Автором (засновником) і провідником цієї структури, яка іменує себе Всеукраїнським громадським рухом, був і залишається досі Віктор Медведчук. Чоловік, який завжди намагався керувати україн-

ською політикою, хоч останні 10 років здебільшого залишався «в тіні». Заглиблюватися в біографію цієї особи немає ані найменшого бажання, тож якщо хтось раптом із ним не знайомий, то google вам допоможе.

Хоч у Києві я перебувала здебільшого в центрі, часом доводилось спускатися в метро. На кожному ескалаторі справа і зліва обов'язково висіло по дві агітки «Українського вибору». Ближче до Майдану вони були заклеєні революційними рекламками чи просто замазані фарбою. На околицях міста — чистенькі: або неторкані, або ретельно помиті. «Український вибір» не шкодував грошей, щоб «попереджати» про небезпеку Асоціації з ЕС, бо це «одностатеві шлюби», «зростання цін», «втрата робочих місць». Потім, як за книжкою, міністри, «говорящі голови» від ПР і учасники «антимайданів» почали повторювати те саме. Зайдіть на сайт «Українського вибору», і ви знайдете там тексти публічних виступів Азарова і навіть Чечетова.

За тиждень чи два після початку Майдану «Український вибір» оприлюднив «план дій». Тепер у метро можна було довідатись, що він складається з трьох пунктів: «зупинити асоціацію з ЕС; вступити до Митного союзу; встановити народовладдя». З двома першими пунктами було все зрозуміло, а що вони мають на увазі під «народовладдям»?!

Уже згодом, коли банди невідомих захопили будівлі обласних адміністрацій в Донецьку і Харкові та будинок СБУ в Луганську, коли почали проголошувати «народні республіки», пригадалася та реклама «Українського вибору». Ще пізніше натрапила в мережі на плакат, що зображав карту України, поділену різними кольорами на 9 частин. Поверх карти — два написи: «Український вибір» з логотипом і адресою інтернет-сторінки та фраза «Нам потрібна власна мрія». І білява дівчинка в суконці і баночкою фарби в руці, яка ніби й написала цю фразу про мрію. Здається, з цієї карти почалася діяльність

Фото В. Стебницького

Фото В. Стебницького

«Українського вибору» у 2012 році. Навесні 2014 Віктор Медведчук, знехтувавши другим пунктом програми, уже втілював цю свою мрію з перемальовування карти України, а озброєні маргінали в Донецьку і Луганську повторювали не зовсім зрозумілі їм слова «федерація» і «референдум». І, звісно, не могли до пуття пояснити, чого вони хочуть, бо, виглядає, покровителі не вважали за доцільне їх навчити.

Від 2004 року тема поділу України стала звичною. Після виборів і соціологічних опитувань постійно виринала та сама двоколірна карта. А українці й самі почали доводити одне одному, що «ми такі різні».

Не різні ми. Я переконувалась у цьому щоразу, коли таборувала в різних областях України. Ми бачили це на Майдані. Власне, на обох Майданах. Доводилося чути «та кому воно, дитинко, треба» на Старосамбірщині і «я знаю, що можу щось змінити» на Дніпропетровщині. Доводилося спілкуватися з провідником «Меморіалу» у Львові, який нічого не знав про Соловки і Сандармох, і зі звичайним донецьким робітником, який намагався відновити історію свого роду попри те, що 50 років прожив зі зручною, але брехливою легендою... Україну треба пізнавати. А чи пластуни докладають до цього достатньо зусиль? Скільки таборів пересічний курінь зі Львова провів принаймні за Збручем? А як часто приймав у себе гостей з Донеччини на Різдво? Приблизно 10 років ідея «діти зі Сходу на Святвечір» наштовхувалася в Галичині на тихий спротив (відновити її вдалося лише після Помаранчевого Майдану). Що українці робили для того, щоб зміцнювати позиції української мови? «Толерантно» переходили на російську навіть в Києві, хоч цього ніхто й не просив. Ми самі собі винні. Бо ні уряди, ні президенти, ні чиновники не змогли протистояти Людям України, коли вони раптом чогось захотіли. Не переставаймо хотіти, панове!

Про людей

Десь у перший місяць Майдану люди питали, чим відрізняються протести 2004 року від 2013. Основна відмінність, звісно, полягала в тому, що 2004 року ми жили під Кучмою. Непевним, але більш-менш передбачуваним. Тоді, попри паніку деяких політиків, ми знали, що в нас не стрілятимуть. Зараз передбачити хід подій було складно. Але зрозуміло було, що буде кров — напевно, багато крові.

Після короткого хаосу життя на Майдані почало структуруватися й організуватися. Кожен знаходив собі застосування там, де було треба і де він міг. Пластуни ще могли зателефонувати чи забігти в офіс КПС і спитати, де потрібні робочі руки. Хоча... Здається мені, що ми часто себе переоцінюємо. Так, у нас є прекрасна виховна програма, яка має стимулювати шліфування особистостей на новий люд. Багато з нас швидше за інших орієнтується у складних ситуаціях, практично кожен пластун вміє навчити інших. Але ми не вміємо виходити поза рамки організації. Попри безліч соціальних проєктів, які виконує за програмою юнацтво, ми звикли варитись у власному соці. На Майдані і поза ним можна було побачити безліч цікавих, активних, здібних людей, які не були ніколи в Пласті, але мають «пластові» риси характеру. А багато хто просто на Майдані відкривав у себе нові здібності, виявляючи, як це чудово — бути комусь потрібним. Напевно, таким людям було складніше це досягти, ніж пластунам, що мають змалку виховуватися на допомозі іншим. Звісно, приємно було бачити вихованців організації на провідних позиціях то тут, то там — тут згадаю лиш одну людину — засновницю «Відкритого університету Майдану» Юлю Кочерган, яка свого часу новачкою пластувала у мене на таборі. Але набагато цікавіше було зустрічати нових волонтерів, бачити нові обличчя і розуміти, що Україна справді має неймовірний людський по-

Фото В. Стебницького

тенціал. Громадські діячі, що працюють у різних ділянках ще з часів радянської перебудови, якими б активними і заслуженими не були, вже вичерпали свої сили, втомилися або зациклилися на чомусь одному. Натомість молоді люди, зі сміливим поглядом на світ, і ті, які щойно знайшли себе у публічній діяльності, можуть ще багато дати Україні.

Сказане не означає, що Україна й без Пласту дасть собі раду. Якщо попри всі перешкоди організація досі існує, вона потрібна. Але нам слід шукати нових, відкритіших до інших форм діяльності. А що дуже важливо — творити програми для дорослих молодих людей, які, хоч і не пластуни, хотіли б брати участь у нашому житті. Активніше шукати середовища тих, хто зможе стати виховником.

Загалом, мені здається, Пласт дещо втратив на своїй обережній позиції. Ми стримано не афішували присутність членів та вихованців організації на Майдані, ми навіть домовились не називати публічно пластуном пораненого сотника Андрія Жупника. Хоч виглядало це майже як відречення від своїх. В інформаційному просторі Пласту практично не існувало, а як десь і з'являвся, то знову ж у «своєму соці». А коли настанала війна, діти і підлітки в селах Київщини самі почали творити собі «козацькі загони», вчитися виживанню і розвідці. Без провідників чи вмілих старших друзів — майже за Сетоном-Томпсоном. І Пласту не виявилось поряд, щоб підхопити їхню ініціативу, допомогти, унапрямити. Зараз саме такий час, коли люди, раніше далекі від громадського життя, відчули бажання діяти і спрагу до всього українського. Якщо ми зможемо підхопити цю хвилю, принесемо користь Україні. Але нам треба позбутися почуття унікальності: ми в Україні не єдині.

(далі буде)

Фото В. Стебницького

■ На горі Пікуй

Фото І. Олексюка

пл. сен. Неля Ковальчук

Про пластунів із самого сходу України

Писати про всі події, які трапились з пластунами Луганської округи навесні та влітку 2014 року, — не вистачить місця. Якщо сказати коротко: нас переслідувала агресія до всього українського. Після арешту старших пластунів Руслана Залізняка та Олеси Олексюк для нас почались важкі часи. Тільки Боже втручання врятувало Руслана від ув'язнення, від катувань та можливої страти. Ще раз хотіли б

подякувати всім, хто тоді долучився до визволення наших дітей, особливо Дмитру Колеснику, який кожного дня слідкував за подіями в Луганську. Найбільше було приємно, коли батьки наших пластунів телефонували в Луганське СБУ, яке було захоплене сепаратистами, і просили, щоб вони відпустили Олесю, бо вона не є «правосеком», вона виховниця їхніх дітей. Щоб телефонувати туди, потрібна смі-

Фото І. Олексюка

■ Провід табору з головою КПС Канади Оленкою Цобою

Фото І. Олексюка

■ Перший гурток з виховником ст. пл. Іваном Блакитою

ст. пл. Ілона Ковальчук завжди з гітарою

ливність, щоб заступитись за невинного у той час, потрібна мужність.

Наших старших пластунів відпустили, але діяльність станиці Лутугине та всієї округи припинена. Свято весни вперше за останні дев'ять років не відбулось. Окружний літній табір «Скаутське побратимство» теж під заборону... А чому ми не можемо організувати табір за межами Луганщини? Чи наважаться батьки у такий час відпустити своїх дітей далеко від домівок? Де взяти кошти на організацію подібного табору? Чи краще зробити його не пластовим, а оздоровчим, щоб залучити більше дітей? А як ми будемо виїжджати з території, контрольованої «ополченням»? Багато різних питань...

У Києві, на засіданні КПС, було прийнято рішення про підтримку нашого табору. Розпочалась робота з його організації. Сформовано склад табору: 22 учасники (10 пластунів з Лутугино, 9 дітей з Сіверодонецька, двоє зі Сватового та двоє пластунів зі станиці Слов'янськ), 7 осіб у проводі. Всього — 29 осіб.

Вирушали з Луганщини 8 липня двома групами. Луганська група на нічному потязі Луганськ — Харків, через Алчевськ, Горлівку. Потяг декілька разів зупиняли. Рано-вранці на станції Синельниково побачили українські прапори. Слава Богу! Ми в безпеці. Друга група дітей на автобусі, на чолі зі станичною пл. сен. Нелею Ковальчук, минула п'ять блокпостів, вибираючись з міста Сіверодонецьк. Вже у Харкові до нас долучились слов'янці Дмитро Кравченко та Катерина Бартењева, а безпосередньо у Сколе ще приїдуть наші пластуни, які були учасниками табору Вінницької округи «Берег ріки 2014».

День народження Дмитра Кравченка

У потязі Харків — Львів ділимо наших учасників на гуртки, закріплюємо виховників, знайомимося з новими учасниками та співаємо з ними «Отче наш». 10 липня прибуваємо до Львова. Згідно з нашим планом, перша група розвідників у складі п'яти осіб мала зустрітись у Скольному з Миколою Гнатівим (станція Миколаїв). Він на власному авто довів наші намети у ліс, поблизу села Кам'янка Сколівського району, та показав місця, де зазвичай пластує його юнацтво. Не встигли ми дійти до місця розташування табору, як розпочалась справжня злива. Коробки з «метровськими» наметами після перетягування через численні потічки та річки просто розлізались від дощу. Ми, мокрі до нитки, натягували тенти, готуючи місце для кухні та рятуючи свої наплечники. Залізши у намет, переодягнувшись у теплі речі і поведерявши одною маленькою баночкою тунця і трьома цукерками на п'ятьох, під сильний стукіт дощу не помітили, як занурилися у царство сну.

В той самий час основна група пластунів, разом з таборовими харчами, прибувши у Сколе, ночувала в одній-єдиній кімнаті відпочинку на залізничному вокзалі. З наплечниками, з продовольчими коробками, з велосипедом влізли в одну невелику кімнату. Як вони там вмістилися, для мене до сьогодні є загадкою. Та головне, що вони всі були сухі та нагодовані. Так розпочався перший день нашого табору «Скаутське побратимство»...

З Божою допомогою, за підтримки пл. сен. Дарії Даревич, яка сильно переживала за подальшу долю пластунів Луганщини, та КПС Канади, а також благодійного фонду Богдана Гаврилишина, Американської Ліги українських жінок та інших небайдужих людей табір таки відбувся і, сподіваюся, був корисним для усіх його учасників.

Єдина країна — єдиний народ!

Фото І. Олексюка

Фото Н. Ковальчук

Сходження на гору Пікуй

Напились живої води дорогою в Кам'янку

Спогади учасників

Це був мій перший табір, і вражень я отримала більше, ніж очікувала. Пластову доброзичливість, яку ні з чим не сплутаєш, відчула ще у потязі. Я рада була знов чути українську мову і бачити відверті обличчя юнаків і юначок... Гутірки відкрили мені новий світ — починаючи від переправи через річку і закінчуючи куховаренням. Найбільше я чекала на подорож у Мукачівський замок та сходження на гору Пікуй. Ці мандри відкрили для мене нове відчуття — відчуття пригод. Я знайшла нових друзів зі всієї України і повезу до рідного міста купу спогадів, вражень і знань для продовження пластової справи. Сподіваюсь, матиму на це можливості. Дякую проводу за витрачений час та сили. Це було не марно.

Катерина Бартеньєва, м. Слов'янськ

Я їду у потязі, і мене зігравають спогади про табір «Скаутське побратимство V». Незважаючи на події, які зараз відбуваються в наших оселях, ми вже знаємо, що Західна Україна — наш другий дім. Нас оточили опікою такі люди, як пані Неля — наш лікар і та сама людина, яка в хвилину журби завжди була поряд, щоб підтримати. Наш комендант друг Ігор, на плечі якого лягла відповідальність за життя та здоров'я 22 східняків, які протягом двох тижнів пластували на гостинній Львівщині. Я вдячний проводу: Іванові Блакиті, виховнику та інструктору, який розповідав багато цікавого, Олесі Олексюк та Насті Червінській, Ілонці Ковальчук та бунчужній Насті Світличній. Попри брак досвіду, подруга бунчужна зуміла організувати учасників та виконати програму табору. Не хотілося повертатися назад на Схід, тому що цей табір був однією великою пригодою.

Дмитро Кравченко, м. Слов'янськ

Мені тут дуже подобається. Найбільші враження від подорожі на водоспад у Кам'янку. Там ми купались, незважаючи на холодну воду. Коли ми приїхали у село Верхнє Гусне, були здивовані, що будемо ночувати у великому двоповерховому будинку. Ще нас тут добре годують, можна брати додайку і навіть не один раз. Коли ми ночували в іншому лісі, біля села Кривка, то грали в цікаву гру «Вживання тварини в природі», я був такий втомлений, що ледве пересувався. Ну, а зараз я пишу цей лист і буду дуже сумувати за вами, за табором.

Олексій Уколов, м. Сіверодонецьк

На жаль, перші дні табору я пропустила. Спочатку не знала, куди мені подітись, трохи соромилась, але потім мені почало подобатись. Тут багато добрих і ввічливих людей. Велике враження на мене справила наша бунчужна Настя Світлична. Вона дуже чітко виконувала свою роботу. Ще мене приємно здивував Богдан Гнатюк з нашої станиці. Він дуже гарно працював, і завдяки йому наш гурточок був найкращим на таборі. Дякую йому за це. Буду сумувати за табором, за нашою старшиною. Наш виховник Ваня — найкращий! Сподіваюсь, що у наступному році буде ще краще і буде ще більше спогадів.

Софія Таранова, м. Лутугине

Фото Б. Чичкевича

■ Найстаріша дерев'яна церква мармароського типу (1598 р.), с. Поляни, Румунія

Тарас Радь

«Вирій-2014» відвідав українців Словаччини і Румунії

24 серпня 2014 року до Львова повернулася VI Міжнародна науково-пошукова та освітня експедиція «Вирій-2014».

Цього року «Вирій» розширив географію своєї діяльності. Окрім уже традиційних Закерзоння та Пряшівщини, які щороку відвідує експедиція, вирійчани вперше відвідали етнічні українські терени Північної Румунії — Мармароцину та Південну Буковину — прикордоння, розділене українсько-румунським кордоном, де компактно проживає автохтонне українське населення.

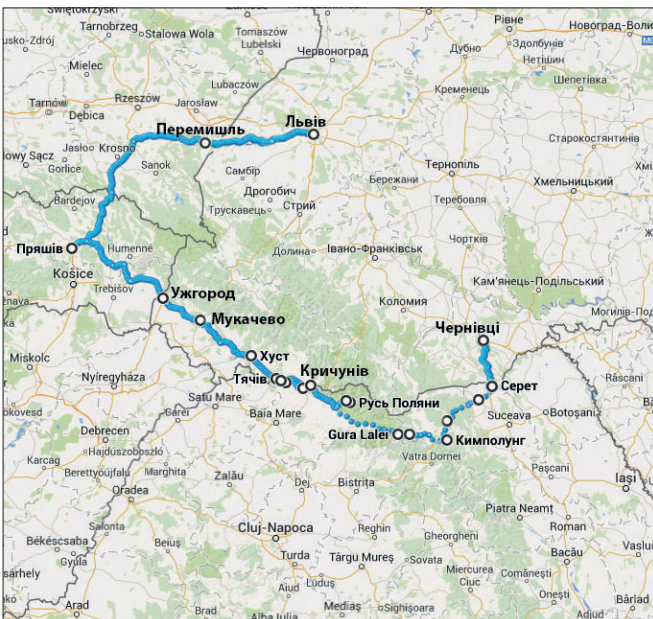
Експедиція розпочалася 17 серпня у Перемишлі з участі вирійчан у ранковому Богослужінні у катедральному храмі УГКЦ св. Івана Хрестителя. Одразу після цього відбулося офіційне відкриття «Вирію-2014» на Українському військовому цвинтарі у с. Пикуличі. Це місце набуло для експедиції нового символічного значення, зважаючи на події, які відбуваються на Сході України.

Основна програма першого дня розгорталася на Пряшівщині (Південна Лемківщина), що у північно-східній Словаччині. Перша зупинка була у місті Свидник. Тут учасники експедиції зустрілися з директором Музею української культури Мирославом Сополігою, який коротко розповів про історію музею і становище місцевих русинів-українців. Після цього вирійчан чекала екскурсія самим музеєм. Своєрідною знахідкою була галерея образотворчого мистецтва та іконопису імені Дезидерія Милого. Її директор Ладислав Пушкар

розповів про іконописну школу та художників Пряшівщини.

Далі був Пряшів. Сьогодні це словацьке місто, однак про його колишню мультикультурність свідчить архітектура. Попри те, що українці тут ніколи не були більшістю, місто вважається столицею українців Словаччини. Адже у довколишніх селах проживали переважно українці, яких науковці називають лемками, а вони самі себе — руснаками. У Пряшеві експедицію чекала зустріч з особливою людиною — професором і академіком Миколою Мушинкою. Спершу він провів вирійчанам вечірню екскурсію містом, розповівши про місце українців в історії Пряшева. Після цього відбулася цікава вечірня розмова при ватрі. Було порушено багато тем з історії й культури українців Пряшівщини, української ідентичності, питання «політичного русинства», теперішнього і майбутнього місцевих українців. Загалом прогноз професора Мушинки доволі невтішний: на землях південної Лемківщини триває щораз більша словакізація населення, тож молоді, яка б усвідомлювала своє українське коріння, вкрай мало. Натомість «русини» привласнюють культурну спадщину українського етносу та успішно спекують на цій темі.

З Пряшева експедиція вирушила через словацько-український кордон на Українське Закарпаття, оскільки саме тут збереглася основна кількість українських дерев'яних церков Мармароського типу (Північна Мармароцина — сучасна східна частина Закарпатської області). Минувши Ужгород,

Маршрут експедиції 2014 року

Ікона з галереї образотворчого мистецтва та іконопису ім. Дезидерія Милого у Свиднику (Словаччина)

Один з експонатів з Музею української культури у Свиднику (Словаччина)

Фото Б. Чичкевича

■ Вівтарна частина Горянської ротонди на околицях Ужгорода

Фото Б. Чичкевича

■ Фрагмент внутрішнього розпису у Горянській ротонді

Фото Б. Чичкевича

■ Академік Микола Мушинка демонструє «вирійчанам» оригінал «Русалки Дністрової» з приватної бібліотеки

«Вирій» зробив зупинку біля Горянської ротонди, дату будівництва та замовника якої досі не встановлено (різні вчені датували її появу хто Х, хто XII, а хто XIV століттями). Цей мурований храм є однією з найстаріших архітектурних пам'яток України загальноєвропейського значення. Храм багато разів розширювався, у найдавнішій частині (вівтарній) збереглися фрагменти давніх фресок, однак загальний стан пам'ятки незадовільний.

Дорогою на Хуст вирійчани зробили зупинку в Меморіальному парку «Красне Поле», щоб віддати шану воїнам «Карпатської Січі», які загинули за незалежність Карпатської України. На Хустщині була можливість ознайомитись зі старими дерев'яними церквами мармароського типу у селах Сокирниця, Крайниково, Олександрівка, Данилово і Колодне. Їхньою характерною ознакою є двосхилий дах і висока готична або барокова вежа над бабинцем. Більшість з них недіючі, деякими опікуються місцеві громади, інші поступово руйнуються.

Далі «Вирій» чекала п'ятиденна мандрівка Румунією, де за офіційними даними проживає 60-тисячна українська громада (за неофіційними вона налічує близько 100 тис. осіб).

Мармарощина є географічним продовженням етнічної української території на південь від українсько-румунського кордону, що має історичну й культурну спорідненість з українським Закарпаттям. Це невелика прикордонна смуга, що сьогодні налічує 12 сіл компактного проживання близько 32 тис. українців-автохтонів, які становлять там абсолютну більшість. Про це свідчать україномовні таблиці на в'їзді в українські села.

Умовною столицею Мармарощини є місто Сигет, у якому знаходиться Український лицей, Український православний вікаріят і офіс Союзу українців Румунії у Мармарощині. Незважаючи на складні історичні процеси, часті зміни кордонів, воєнні лихоліття, місцеві українці зуміли зберегти свою національну ідентичність. У цьому можна було пересвідчитись під час спілкування зі старшим поколінням. Проте політика асиміляції (мадяризації й румунізації) і денаціоналізації (за режиму Чаушеску) не минула безслідно і зробила свій негативний вплив на середнє та молодше покоління, яке цурається свого коріння і забуває мову та релігію своїх предків. Незважаючи на те, що місцеві українці мають можливість навчатися у школі

рідною мовою та ходити до своєї церкви, кількість україномовного населення тут поступово зменшується. Бути українцем в Румунії «немодно». Свій негативний вплив також справляє масова трудова еміграція до країн Європейського Союзу, яка, починаючи з 1990-х років, охопила не лише українців, а й місцевих румунів.

Мандрівка Мармарошиною розпочалася зі знайомства з вчителем української мови у с. Вишня Рівна Маріусом Семенюком, який зустрів експедицію після перетину українсько-румунського кордону. Наступні два дні він супроводжував «Вирій» у його мандрівці та був гідом. Дорога на Сигет спершу пролягала через румунські й угорські села, а згодом через серпантини Мармароського масиву Східних Карпат. Після перевалу дорога вийшла на рівнину, у якій вздовж лівого берега Тиси розкинулися українські села. Першим з них було село Малий Тячів, по іншу сторону кордону від якого знаходиться українське місто Тячів.

Першою зупинкою «Вирію» в українських Мармаросах було село Ремети з населенням близько 3 тис. осіб, з яких 95% становлять українці. Тут вирійчан зустрів голова церковного хору, який показав нову місцеву муровану православну церкву та стару каплицю францисканців XIII ст., яка сьогодні практично не використовується. Після цього вирій-

чан очікувало спілкування з мешканцями села. Це надзвичайно сильне та приємне емоційне переживання, коли ти заходиш у будь-яку хату і в ній господарі говорять з тобою місцевим говором української мови й гостинно приймають. Вони розповіли про те, чому вважають себе українцями, як навчалися у школі, у яку церкву ходять тощо. Дорогою на Сигет була зупинка в румунському селі Сепинца, яке відоме завдяки своєму «Веселому цвинтарю». Ввечері в гуртожитку Українського ліцею, де зупинилась на ніч експедиція, вирійчани ділились враженнями від спілкування з українцями у Реметах, а Маріус Семенюк розбавляв розмову співом українських пісень в супроводі акордеону.

Вранці наступного дня Маріус провів для вирійчан екскурсію українськими місцями Сигету. Розпочалась вона з візиту до єдиного в Румунії Українського ліцею імені Тараса Шевченка, який був заснований у 1945 році, закритий у 1965 і відновлений у 1997 році. Після цього «Вирій» завітав до центрального храму Українського православного вікаріату (налічує 17 парохій). Вікаріят було відновлено у 1990 році, після падіння режиму Чаушеску, та підпорядковано Румунській православній Церкві. У Сигеті також знаходиться центр вікаріату Української греко-католицької Церкви (налічує 10 парохій), який був відновлений лише у 1996 році. З

Фото Б. Чичкевича

Учасники «Вирію» на вершині г. Інеу, найвищій горі на українських етнічних землях

Фото Б. Чичкевича

Селищна рада у с. Поляни (Руська Поляна), написи українською і румунською мовами

Фото Б. Чичкевича

Тарас Радь біля хреста, що встановлений на вершині г. Інеу

цього часу між обома Церквами точиться боротьба за храми, більшість з яких після зняття заборони отримала православна Церква, хоча до 1948 року усі вони були греко-католицькими. На завершення експедиція завітала в гості до офісу Союзу українців Румунії на Мармарошині.

Четвер, 21 серпня, був останнім днем експедиції на Мармарошині. У цей день «Вирій» побував у селах Кричунів, Вишня Рівна або Верхня Рівна, Руськова, Руські Поляни і Кривий або Репедя. У Вишні Рівній експедицію зустрічав парох місцевої православної церкви о. Юрій Альбійчук. Після тривалої розмови і молитви отець провів екскурсію до місцевого українського жіночого та румунсько-українського чоловічого монастирів у присілку Солонина, що знаходиться на мальовничому гірському перевалі. Далі, минаючи церкву з «п'яними» куполами у Руськовій, експедиція прибула до Руської Поляни, де мешкає понад 10 тис. осіб, 97% з яких є українцями. Тут знаходиться найстаріша в Румунії українська дерев'яна церква (1598 р.), реставрація якої була завершена у 2013 році. Це найкращий взірець збереженої на сьогодні дерев'яної церкви мармароського типу, з тридільною структурою, з високою вежею над бабинцем, гребенем над навою і вівтарем, покрита лемехом. Неподалік знаходиться нова мурована православна церква (1981—1984), яка має багатий внутрішній розпис у румунському стилі та написи українською мовою. У Полянках учасники експедиції знову мали нагоду поспілкуватись з місцевими українцями. Останню зупинку п'ятого дня мандрівки «Вирій» зробив у Репеді, де заночував у домівці місцевого українця пана Михайла.

Вранці з Кривого експедиція вирушила гірськими серпантинами до Гура Лалей, звідки мало розпочатися сходження на г. Інеу (2279 м) — найвищу точку етнічних українських земель та другу по висоті вершину у Роднянських Альпах — найвищого хребта Східних Карпат. Під час переїзду позаду залишився перевал, який розділяє Мармарошину і Південну Буковину. Таким чином «Вирій» покинув межі однієї української етнічної зони та потрапив в іншу. У місці сходження до експедиції приєднався місцевий українець з Вишні Рівної Івасик Рагован. Природа Роднянських Альп надзвичайно подібна до Чорногірського хребта Українських Карпат. Шлях до вершини пролягав вздовж гірської річки, яка бере свій початок з гірського озера біля підніжжя г. Інеу. Вершина була здобута за 5 год. На ній замайорів український прапор, а «вирійчани» виконали гімн України. Символічно, адже це було напередодні Дня незалежності України. Увесь похід тривав 8 год.; після повернення експедиція заночувала у місці, з якого розпочиналось сходження.

Передостанній день експедиція знаходилась на теренах українських сіл Південної Буковини. Це друга за чисельністю в Румунії територія компактного проживання українців, більшість населення якої — гуцульський субетнос, що сьогодні за даними перепису налічує близько 8 тис. осіб. Південна Буковина входить до складу Сучавського повіту і є продовженням української Північної Буковини. Її умовною столицею є місто Сучава, з яким пов'язаний життєвий шлях Петра Могили, Миколи Устияновича, Ольги Кобилянської. Сьогодні тут зна-

Фото Р. Барабаха

Учасники «Вирію» біля стін храму в Молдовиці

ходиться центральна українська церква св. Апостолів Петра і Павла Православної Архиепархії Сучави і Радівців, збудована у 2004 році, а також офіс Сучавського осередку Союзу українців Румунії.

Покидаючи Роднянські Альпи, ми почали спускатися на рівнину. Минувши черговий серпантин, потрапили у с. Кирлібаба, в околицях якого у 1916—1917 роках дислокувалась Гуцульська сотня УСС та неподалік г. Присліп вступила у бій з російськими регулярними військами. Першою зупинкою було м. Кимпулунг Молодовенеск, де під патронатом СУР відбувався фестиваль культур національних меншин. Далі по маршруту були давні монастирі фортифікаційного типу у селах Молдовиця і Сучевиця. Монастирі датуються XVI ст., дуже подібні за архітектурою та відомі своїми фресками. На зовнішні стіни храмів, так само, як і на внутрішні, нанесено зображення, структурно подібні на іконостас. Внутрішні розписи церкви в Молдовиці мають, окрім традиційних сюжетів, 365 зображень мучеників і святих — своєрідний житійний календар просто на стінах храму. Молдовицький монастир внесено до реєстру культурної спадщини ЮНЕСКО і нагороджено відзнакою «Золоте яблуко». Увечері експедиція прибула до Радівців, де заночувала у приміщенні місцевого осередку СУР. Під час розмови з головою Сучавського осередку Союзу українців Румунії Бориславом Петрашукком ми дізнались про становище місцевої української громади, про асиміляцію молодого покоління, обговорювали наші плани майбутньої співпраці (обміни молоддю, спільні табори, постачання україномовної літератури в українські школи на теренах Румунії).

Останній день експедиції був особливий у зв'язку з відзначенням Дня незалежності України. Після ранкового Богослужіння у греко-католицькій церкві у Радівцях «Вирій» вирушив у сторону румунсько-українського кордону. Остання зупинка експедиції в Румунії була в прикордонному містечку Сирет, у якому знаходиться мурована Українська греко-католицька церква Преображення Господнього (1908), що колись була центром Українського генерального вікаріату, що належить до Румунської греко-католицької Церкви. Після перетину кордону була ще зупинка в Чернівцях, де у місцевому обласному державному музеї народної архітектури та побуту відбулося офіційне закриття «Вирію-2014». Ввечері 24 серпня експедиція прибула до Львова.

Кожен з учасників і організаторів табору відкрив для себе цього року цілком незнаний досі край, пізнав нових людей і відчув, що перед нами — неозорий шлях до майбутніх знань, які мусимо відновити у колективній пам'яті українського народу. Все це особливо гостро сприймалося в світлі цьогорічних подій в Україні — втрати однієї частини території, боротьби за іншу...

фото Р. Барабаха

Храм в Молдовиці, Південна Буковина, Румунія

ст. пл. Ігор Михальчишин, ЧК

Крайовий табір прихильників в Канаді

Від 4 до 17 серпня 2014 року в Канаді відбувся крайовий табір прихильників «Ось лось». Табір відбувався в Алгонквін парку, провінція Онтаріо.

У таборі брало участь 17 юнаків та юначок і шестеро виховників, які приїхали зі всіх куточків Канади: Едмонтон, Калґарі, Вінніпег, Торонто, Оттава та Монреаль.

Табір прихильників — це зазвичай перший табір юнаків і юначок. На цьому таборі юнацтво має нагоду познайомитися з практичним пластуванням, екологією, куховаренням і мандрівництвом. Ми проводили програму на місці табору та відбували одноденні прогульки щодругого дня.

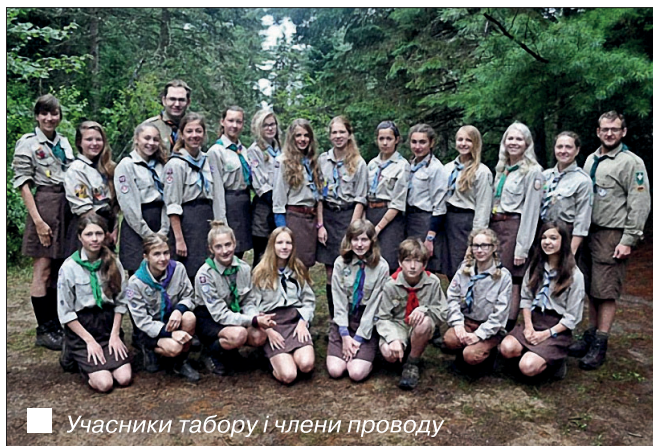
У програмі було чотири вмілості: «Мандрівництво», «Табірництво», «Куховарення» та «Онтарійський еколюб». Поза вмілостями головними заняттями були денні мандрівки і канойкарські прогульки.

Разом з табором учасників ми брали участь у сплаві на ріці Оттава. Це було дуже цікаве заняття, всі були надзвичайно задоволені. Наприкінці табору всі поїхали в Оттаву, де відвідали Канадський парламент, Музей канадської історії, взяли участь у Службі Божій.

Ми впевнені, що табір дав юнакам і юначкам з усіх станиць Канади нагоду пізнати один одного, пережити цікаві пригоди і загартуватись до дальшого пластування.

Бунчужна ст. пл. Дарія Сторошук і комендант ст. пл. Ігор Михальчишин під час закриття табору в українському католицькому соборі св. Івана Хрестителя в Оттаві

Учасники табору і члени проводу

ст. пл. Адріян Федина і ст. пл. Ангелина Смолинець проводять інструктаж про канойки

Вечірня збірка навколо ватри

Під час мандрівки в Алґонквін парку

«Ось лось»

ст. пл. вірл. Христя Борщ

Мандрівний табір розвідувачів у Канаді — поїздка за проєктом «Україна поруч»

Табір розвідувачів біля гори Робсон в Бритійській Колумбії

Цього літа мені пощастило побувати виховницею на пластовому таборі для розвідувачів у Канаді. Табір був мандрівний, а мандрували ми казково мальовничими Скелястими горами, на межі Альберти та Британської Колумбії, поблизу гори Робсон. Я отримала від табору неймовірні враження, тому звертаюсь до всіх: подавайте зголошення та активно беріть участь у проєкті «Україна поруч»!

З трьохденної мандрівки в долині Тонкин

Навколо тиша. Впевнено сходить сонечко з-під покривала гір. Вогкою від роси напівтемною стежкою ми спускаємось крізь гірський ліс у величезну долину і наче потрапляємо в інший світ.

Безмежний простір, посеред якого лежить дивовижне озеро. Воно сміється та потягується своєю зеленкавою блакиттю в усі сторони, наче мліє під ніжними променями небесного світила. Озеро зовсім не заперечує, що кам'яні гіганти обступили його зі всіх сторін і заглядають, милуються у плесі своєю величчю.

У такі хвилини не думаєш ні про інтернет, ні про освіжаючий душ, ні про найсмачніші бабусині піріжки. Бо час якось зупиняється. І здається, що все то навколо: і озеро, і гори, і трави, — уважно дивиться на тебе. Ні, не осудливо, а навпаки, якось із ніжністю, приймаючи як частинку себе. А тобі до безтями хочеться відповісти їм взаємністю, розчинитись у прозорій воді.

Гірський ранок прохолодний, але вода відчувається не зимною, а тільки свіжою. Ступаю в неї і обережно по білих-білих каменях, які геть повністю видно у прозорій воді, йду ближче до серця озера. Озеро зовсім неглибоке. Йому немає що

приховувати, воно розтягується широким плесом так, що у будь-якій точці можна повністю бачити кам'яне дно.

Але найбільше вражає тиша, яка покривалом спокою та умиротворення огортає плечі.

Хочеться залишитись ще на хвилинку, годину, день... Але мандри кличуть далі!

Про все потрошки

Ведмеді. Ще в автобусі нас попереджали, що на місцевості буде багато диких тварин. А «ведмеді» були взагалі чи не найуживанішим словом за ті два тижні. І це не просто так. За увесь час таборовики бачили цих волохатих звірів близько п'яти разів: на мандрівці, вночі на стійці, вранці, просто виходячи з лятрини, гуляючи берегом річки. Мені ж, на жаль, чи на щастя, зустрівшись з ведмедиком так і не довелося, хоча дуже хотілось. Натомість турботлива булава подарувала мені брелок з ведмедиком, щоб вважалося, що я таки бачила в Канаді ведмедя. Дякую, друзі!

Мова. Дуже схожа на мову наших бабусь та дідусів, адже більшість тамтешніх пластунів, як і їхні батьки, народились вже там, за океаном. Звісно, є велика проблема із україно-англійським суржилом (десь на рівні того, як у нас із україно-російським).

■ ст. пл. вірл. Христя Борщ в Скелястих горах на мандрівці

Але дуже гарно чути, як канадські українці вживають замість багатьох англійських слів (широковживаних у нас) красиві образні українські слова. Наприклад: аеропорт — летовище, грати в футбол — грати копаного, грати в волейбол — грати у відбиваного, баскетбол — кошиківка.

Ватри. Хочу сказати, що співучість української нації в Канаді збереглась. Пісні ми співали, як правило, народні та давні пластові. Усі мелодійні, чисті та без всяких підтекстів (чим часто грішать сучасні пісеньки). Тому сидіти на ватрах було справжнє задоволення.

Щодо ігор, то їх було на диво мало, зокрема (хоча я можу і помилятись), ми зовсім не грали контактних ігор.

■ Авторка в Скелястих горах знайшла ріг

Долину П'яти Озер, Долину Тонкин, Стежку Фітцвіліям (на диво, навіть вдалося назви з пам'яті написати). Я спочатку засмутилася, що не потрапили на Озеро Берґ, оскільки ця мандрівка є найвідомішою в тому регіоні, але помандрувавши навзаєм долиною Тонкин, зрозуміла, що не хотіла б проміняти її на жодну іншу. (Чому? Помандруйте — дізнаєтесь).

Після таких мандрівок хочеться ходити в гори ще й ще! Дуже дякую Роману Сторощуку, що відповідав за мандрівки та самостійно пройшов кожен маршрут перед табором.

Солодка картопля. Коли поїдете в Канаду, обов'язково спробуйте в якійсь із кафешок чи хар-

■ Учасники табору на мандрівці

чевень солодку картоплю. Вона виглядає як картопля фрі, але через те, що коренеплід є солодким, страва має дуже цікавий смак.

Кленовий сироп. Вважається національною стравою (якщо сироп можна назвати стравою). Справжній кленовий сироп добувають із соку клена без додавання цукру. З 60 л соку отримують 1 л сиропу. Тому він доволі дорогий, але канадці люблять їсти з ним найрізноманітніші страви: від солодких млинців до смаженого м'яса.

Калґарі та ковбойська шапка. Калґарі — це місто неподалік Скелястих гір. Як зберетесь туди, обов'язково постарайтесь потрапити на ковбойський фестиваль, який відбувається кілька разів на рік. Я туди не потрапила і так і не купила бажану ковбойську шапку, але наступного разу — обов'язково це зроблю! До речі, в Калґарі є спеціалізований магазин із ковбойським одягом та взуттям (сотні пар ковбойських чобітків для найвибагливіших вершників), де все страшенно красиве (але й страшенно дороге).

Гостинність. Я гостювала в панства Сторощуків, які є справді надзвичайним прикладом чудової родини. Я почувалась в гостях так добре та затишно, наче й не летіла тисячі кілометрів за океан. Дуже дякую пану Юрію, пані Лесі, Дарці та Ромкові за теплий прийом.

Піддупники. В Канаді зовсім немає такого вже давно звичного для пластуна атрибуту, як піддупник. І всі, хто не був на таборах в Україні, щиро дивувались квадратному шматку каремату, що майже завжди «ходив» зі мною по табору. Тож як їхатимете в Канаду, піддупник — це чудовий варіант практичного подарунка. Хоча, звісно, до того часу деякі пластуни можуть і змінити ситуацію із цим дефіцитним товаром.

Харчування. Було смачно і багато. Місцями здорово, місцями не дуже. Такої кількості бургерів,

хот-догів, гамбургерів і ще чогось схожого я ще точно за все життя не їла!

Відкрила для себе дуже цікавий і смачний соус теріякі (китайська кухня). А ще мені дуже сподобалось те, що нам давали на перекуску на мандрівку чищену нарізану моркву — вона не товчється і смакує в поході просто чудово!

Також запам'ятався кавуново-огірковий салат, який приготувала на кулінарному змазі одна з команд.

Булава у нас була дуже хороша та дружня. Я отримала величезне задоволення від співпраці з цими людьми. Дякую Андреї Фіголь (найпрацьовитішій та найневтомнішій комендантці, без якої нічого б не було), Надійці Ковалик, Ромкові Сторощуку, Божені Грицині, Стефці Туренко, Олесі Левицькій, Остапові Войчишину, Андрієві Товстюку, Стефанові Лазурку, Юліянові Тетеренку, Оленці Батрух, Катрусі Балан, Данилові Даревичу, Тарасові Топоровичу, Христі Чолкан, Данилові Колосу, Романові Солтикевичу, Андрієві Чипурку, а також іншим, зокрема прогульковим виховникам, з якими бачились зовсім трішки.

Окрема подяка «Чотівцям» — Данилові Даревичу і Тарасові Топоровичу — за те, що дали відчути силу куреня ще з перших днів таборування. А історії при ватрі від Данила Даревича про альпіністів надавали табору насиченості легендою мандрювання та містичності.

Дякую! Це було казково!

Звісно, пройде ще трошки часу, і я згадаю багато моментів, про які не написала, але хотілося б додати.

Якщо я про когось чи щось важливе забула — прошу не ображатись: часто найважливіші речі минають голову, а зберігаються прямо в серці.

Булава та виховники табору розвідувачів у Скелястих горах

Міжгніздовий табір «38 НОТ», с. Сушиця Старосамбірського району, 2008

Фото О. Бродовасюк

пл. сен. Оксана Яблонська, ПС

Як таборування стало сенсом життя

Озираюся на 10 років назад, коли тільки почали нашою командою проводити перший табір. А за ним один за одним щороку додавався наступний. І вже тринадцять набігло... Яких тільки не було, і кожен неповторний, унікальний: «Де не глянь — там Україна», «Танець Чугайстра», «95-ий таборовий прикол», «38 НОТ», «Держава Аратта», «Золота Середина», «100% таємниці», «Золота Підкова»...

Від 2005 року ми разом: мої діти — син Дмитро та донька Тетянка, і найкращий друг Дмитро Панов (він же «Більбо») з Кіровограда. До цієї незмінної команди часто приєднувалися незвичайні та близькі пластуни і непластуни — Лідочка та Марічка Чир, Андрій Нестер, Тарас Гунько...

Неможливо в одній статті передати усі емоції, неможливо також поділитись досвідом, який ми набули. Та деякі міркування таки висловлю.

Чому проводимо табори стільки років поспіль? Це вже зараз можна казати, що ми одна сім'я... На початках була потреба провести такі скупі щорічні відпускні саме так; пізніше це стало єдиним способом бачитися, спілкуватися і пізнавати один одного (так, так, не дивуйтеся, навіть живучи разом з власними дітьми в одній квартирі, дуже бракує цього одкровення!). Тепер ми справжня команда і вже таборова родина.

Чому не зупиняємося? Бо вже інакше не можемо! Це така своєрідна залежність, якщо хочете. І

точно професіоналізм. Останні роки ми вже не витрачаємо час на розподіл обов'язків, шліфування функцій... Усі знають, що мають робити, кожен на своєму місці. Завжди можна замінити один одного, допомогти.

Що табори дали нам? Мені особисто — улюблену роботу (бо окрім пластових таборів, я почала організовувати інші), постійне самовдосконалення, спілкування щоразу з новими людьми, романтику,

Завершення Крайового музичного табору УПН, м. Жовква, 2014

■ Міжгніздовий табір «95-ий таборовий прикол», м. Яремче Івано-Франківської області, 2007

■ Заняття проводить бр. Більбо. Окружний табір «100 відсотків таємниці», м. Яремче, 2012

природу, якусь особливу енергетику та оздоровлення. За решту можу сказати те, що від них чула. Мої діти точно отримали знання про те, як поводитися з малими дітьми та правильно організовувати подібні заходи, вони знають, як виглядає гармонія і що потрібно для внутрішнього спокою. Мій друг Більбо завжди жартує, каже, що я його заманюю різними способами; думаю, що для нього табори — це спосіб самовираження, самоствердження плюс усе решта.

***

Цього року ми провели три табори різного рівня. Три поспіль, з передихом в один день: два новацькі — міжгніздовий і крайовий, та комбінований (юнацько-новацький) окружний. Кілька слів про кожен.

Перший табір, міжгніздовий «Золота Середина», ми проводили на хуторі поблизу села Лагодів Перемишлянського району Львівської області. Учасниками табору були діти з Черкас, Львова та Перемишляни. Ми щодня перебували у пошуку різноманітних скарбів, від золотих монет — до скарбів духовних; багато мандрували селами, відвідували близькі історичні пам'ятки, оздоровлюва-

■ Заняття з гончарства на таборі «Золота Середина», с. Лагодів, 2013

лися, гартувалися серед природи. Начебто усе як завжди, але й не так. Справа в тому, що незадовго до таборів побачила світ моя книжечка «Золота Середина» про справжні таборові пригоди, і це мало свій відбиток на процесі таборування: до нас приїздили різні гості! Директор дитячої бази «Росинка» з Жовківщини разом з методистом вивчив усю книжку і приїхав оглядати табір, щоб зрозуміти, як це воно — проводити заняття з дітьми «в лісі». Вони прогулювалися тереном і впізнавали описані у книжці об'єкти, знайомилися з реальними героями, навіть брали інтерв'ю у тих дітей, які вже котрий рік переживають з нами чудові миті життя. Нам було приємно, зокрема й тому, що деякі елементи нашої програми вони потім реалізували у себе на таборі.

Другий, Крайовий музичний новацький табір, який за такою програмою ми проводили вперше, відбувався у центрі Жовкви. Учасниками стали новаки з Києва та Львова. «На крилах пісні» — табір-мрія моєї донечки, вона взяла на себе весь тягар керманіча виховної програми (перебуваючи при надії), адже кому, як не професійному музиканту, братися за таке! Чого тут тільки не було: і співи, і танці, і медитація, і хори; кінофільм, знайомство

Провід окружного табору «Держава Аратта» з першункою Іринкою Лесишин (Дрогобич), 2009

Табір УПН-УПЮ «Золота Підкова», с. Лагодів, 2014

з рідкісними інструментами (кобзою, окулелою) та музикантами (кобзар Святослав Адепт, Дмитро Новиков, Людмила Зборовська з гурту «Коралі» та її донька Марічка Верб'яна та інші), можливість пограти на різних музичних інструментах — для цього була гітара, бандура, джембе, бубни, брязкальця та сопілки... А ще усі разом виготовили паличку дощу. Мандрували практично через день — прагнули охопити усе найцікавіше навколо міста, щоб по-пластовому бути ближче до природи. Відвідали Крехівський монастир, поїхали до Олеського замку, гуляли у затишку горбистого-лісистого Зашкова, робили піші вилазки в близькі околиці. Обрали для таборування саме Жовкву, бо це провінційне маленьке місто, з надзвичайним центром і компактним розташуванням різних історичних об'єктів, імпонувало під цей культурний захід. Для цього табору нам потрібно було комфортне проживання і естетика місця. Маленький осад залишило ставлення деяких людей, які покликані обслуговувати. Наприклад, замість того, щоб дбати про дітей, працівники ресторану «Жовква» намагалися схитрувати, обрахувати... Для нас, що живемо цілком іншими уявленнями про працю для дітей, це було просто дико. Над цим ще треба буде працювати.

Комендантка Оксана і бунчужний Дмитро на балі під час крайового музичного табору «На крилах пісні», м. Жовква, 2014

Третій табір мав бути звичайним юнацьким окружним (знову в Лагодіві). Та сталося, що дуже просилися діти різного віку — від 8 до 13 років. І ми не відмовляли, просто скорегували програму — і отримали в кінці зміни чудових козаків та козачок, вишколених і обізнаних у козацьких обрядах. Козацькі пісні, козацьке право, змагання, виготовлення бунчуків, стрільба з рушниць... Навіть лист до кремлівського султана написало новоспечене козацтво, використовуючи шрифт скоропис. Та не всі з учасників змогли досягнути рівня характерника. Нелегка справа бути таким козаком! Цього табору до нашої незмінної команди вкотре приєдналася Лідочка Чир — це завдяки їй, керманичу виховної програми, усе, що стосувалося оформлення (книжечки, точкування, плакати, посвідки тощо), було виконано з художньою геніяльністю.

Чим усе це закінчилося?

Закінчилося? Усе знову тільки починається! Зимові табори і літні табори. Крайові і гніздові, пластові і непластові. Доки буде натхнення і здоров'я.

Бажаю й вам знайти себе і творити чудеса. А мені вже поталанило — і це завдяки Пласту. Щастя і миру усім, хто цього прагне!

Члени станиці Самбір і міський голова Тарас Копиляк (посередині у другому ряді) перед щойно освяченою домівкою

ст. пл. Ксенія Рондяк, ст. пл. скоб Тарас Щепаняк, СМ У Самборі освятили пластову домівку ім. Люби Топорович

14 вересня 2014 року в місті Самбір відбулася, без перебільшення, історична подія: пластуни станиці урочисто відкрили свою домівку. П'ятнадцять років самбірським пластунам доводилося шукати прихистку у школах, приміщеннях інших організацій, в підвалах і на горищах. І нарешті, завдяки зусиллям станичних різних часів, Пластприятю, місцевої влади, станиця Самбір виборолла свою законну оселю. Чому законну? Бо за стільки літ Пласт виховав сотні патріотів, а власної домівки так і не мав. Домівка має ім'я Люби Топорович — першої станичної відновленого Пласту у Самборі.

Освятити приміщення і благословити пластунів та їхніх батьків отець Любомир Григель. «Організацію пластунів я б назвав маленькою армією, водночас потужною і сильною, молодою і здоровою духом, сповненою українськості. Пластуни завше виховувалися релігійно та національно, що дуже тішить. Я би хотів, щоб за таким зразком виховували кожного українця. Нині важливо, щоб кожен був духовно і національно загартованим».

З привітальним словом звернувся і міський голова Тарас Копиляк. Особливо приємним було те, що до нас завітав найстарший пластун станиці та один із найстарших пластунів краю Іван Бучківський, який у свої 91 є активним громадським діячем та пластуном.

Фотографії С. Дмитришина

Станичний ст. пл. скоб Тарас Щепаняк, СМ, вітає супер-таборовиків станиці пл. уч. Валерія Матюнку та пл. розв. Тетяну Криницьку

Тарас Щепаняк, Тарас Копиляк, Іван Бучківський у приміщенні нової станичної домівки

Пластову домівку освячує о. Любомир Григель

Пластуни України вступили в новий пластовий рік

Відкриття Пластового року — це символічна точка відліку для кожного активного пластуна. Це привід підвести підсумки попереднього року пластування, поділитись з друзями емоціями таборового літа. Тож вересень та початок жовтня 2014 року Божого позначились акціями по всій Україні: Львів, Київ, Тернопіль, Івано-Франківськ, Самбір, Зимна Вода, Дрогобич...

За нагоди свята були організовані як традиційні пластові містечка, так і збори коштів для допомоги пластунам, що беруть участь в АТО. У Тернополі відбувся благодійний ярмарок, де можна було придбати різноманітні рукодільні вироби та смаколики; в Києві на згадку про сонячний осінній день продавали фотолістівки. Зібрані кошти перераховані у Фонд підтримки пластунів-військовиків.

Із позитивними емоціями, готовністю до роботи, зробивши не одне добре діло, пластуни усього краю вступили в новий пластовий рік. Ще один рік пригод, вишколу, зростання та корисних справ на благо українського народу.

Деякі осередки вирішили розповісти докладніше про те, як акція відбувалася у їхніх містах.

ст. пл. вірл. Анастасія Бондаренко

Станиця Львів

21 вересня 2014 року львівські пластуни вже вкотре зібрались у центрі міста Лева, аби відкрити новий Пластовий рік. Відкриття Пластового року — це два свята одночасно. З одного боку, пластуни дякують за успішне таборове літо та зустрічають друзів. З іншого — це початок нового плідного року, аби щодня ставати кращими для нашого суспільства.

Програма акції розпочалась о 9 год. з традиційної станичної Літургії в гарнізонному храмі свв. Петра і Павла. Було надзвичайно приємно бачити так багато львівських пластунів в чистих, охайних одностроях, проте вже помітно вигорілих на таборовому сонці та вимитих дощами.

Після спільної молитви пластуни вирушили на площу Ринок. У повітрі майоріли знамена, лунали пісні, відчувався пластовий дух. Рівно об 11 год. розпочалася урочиста церемонія відкриття Пластового року. Серед присутніх можна було побачити пластунів з інших міст та містечок України, а також кількох представників української діаспори, зокрема пластунів з Бельгії та США. Під час церемонії до пластунів звернувся міський голова Львова Андрій Садовий. «Цей рік особливий. Радости багато нема. Ви знаєте, що проти України ведеться війна. Багато наших українців загинуло. Тому ви повинні знати просту істину: сьогодні у війнах виграє не тільки зброя, сьогодні у війнах виграє інтелект. Тому дуже важливо, щоб ви вчилися, щоб ставали мудрішими. Причиною біди, яка є в Україні, була відсутність єдності. Важливо, щоб будучи в Пласті, будучи у своїх сім'ях, родин, ви завжди були єдині, щоб вчилися бути разом, працювати разом. Треба, щоб ви скоріше ставали дорослими, мужніли, брали владу в свої руки і керували Україною. Бо ви мудрі, талановиті, ви — ті люди, які зроблять Україну успішною і процвітаючою», — наголосив мер міста. Голова Львівського осередку Пласту Христина Бліновська вручила міському голові подяку за допомогу в створенні Пластового центру, що віднедавна розпочав функціонувати по вул. Шептицьких, 16.

Під час церемонії відбулась ще низка подій: новацькі сестрички іменували членок року «Сонячні Зозульки» «красними орлятами», юначки з куреня ч. 2 ім. Олени Степанів склали Пластову Присягу, юнакам та юначкам, що заслужили вирізнення з-поміж інших, надали II відзначення УПЮ.

Фото Ю. Гладкого

Пластуни під час Літургії у храмі свв. Петра і Павла

Фото Ю. Гладкого

Комендант свята Матвій Дух, ЛЧ, вітає юнацтво

Фото Ю. Гладкого

Новачки плетуть синьо-жовті браслетики

Після цього кожен пластун, львів'янин чи гість міста, зміг насолодитись перебуванням у пластовому містечку. Дійство розпочалось о 12 год. в сквері біля Львівської обласної державної адміністрації. Організатори підготували чимало активітетів для усіх охочих. Захід відкрила «Дивогонка»: десятки малюків від 2 до 6 років продемонстрували свої здібності їзди на велосипедах, велобігах та гуляйногах. Переможці виходили на почесний п'єдестал для отримання медалей.

За цілий день пластове містечко відвідало чимало людей, від малого до великого. Серед активітетів були спортивні змагання, мистецька та медична точки, пластова кухня (в жодному ресторані світу не знайдете такої), балансування на слеклайні, радіоточка (передавання інформації стосовно активітетів, можливість замовляти пісні для друзів і знайомих), настільні ігри, пластова крамничка, кінозал, точка конструкторського дитячого центру «Винахідник», різноманітні майстер-класи, зокрема плетіння синьо-жовтих браслетів виживання, що виготовляються з надміцної мотузки та можуть бути використані в екстрених ситуаціях. Такі браслети вже мають Святійший Патріарх Філарет, мер Львова Андрій Садовий та Mustang Wanted (екстремал-висотник, світової слави руфер Павло Ушевець). Кошти, виручені від продажу браслетів, будуть використані на підтримку дітей українських вояків та Героїв Небесної Сотні.

Юнацтво мало змогу виступити на імprovізованій сцені з представленням літніх таборів, які вони відвідали. Кожен виступ — щось нове і неповторне, що однозначно когось захопило та навіяло бажання поїхати наступного літа на табір. Тут також відбулась презентація книжки про пластові табори пригоди «Золота Серединка» (авторка — пл. сен. Оксана Яблонська, ПС, ілюстраторка — ст. пл. вірл. Ліда Чир, Л).

Ввечері, після сьомої години, на місці кінозалу, під великим тентом, пластунки та їхні друзі зібралися, щоб поспівати під супровід синтезатора, гітари та дарбуки.

Відкриття нового Пластового року стало святом для всіх присутніх. «В непростий для нашої держави час вся українська молодь має демонструвати консолідованість, спільний напрям думок та праці. Українці мають побачити, що молодь думає та працює в одному руслі — сприяння добробуту українського народу та держави. Тому відкриття Пластового року по всіх великих містах України демонструє пластову готовність до виконання Пластової Присяги, найвищих та святих для кожного молодого українця обов'язків — добре навчатися, за потреби застосовувати свої вміння на практиці. Відкриття Пластового року не лише означає певний часовий цикл, а й слугує кожночасним новим етапом в спільній Мандрівці до Великої мети. Це свято пластового духу та праці», — так означив проведену акцію бунчужний ст. пл. скоб Тарас Іщик, ЛЧ.

пл. розв. Максим Бадік, ст. пл. Ксенія Мединська, Верх

Станиця Самбір

14 вересня у Самборі було вперше збудовано пластове містечко. Організатори ставили перед собою благодійну мету — збір коштів для воїнів на Сході. У самісінькому центрі міста, на площі Ринок, пластунки знайомили містян із таборовим життям і пластовими традиціями. Кожен міг відчути на собі неймовірну атмосферу табору, запахи польової кухні, побачити таборові споруди та взяти участь у різноманітних активітетах. Бойовий гопак привертав увагу юних козачків та козачок, які чимдуж намагалися повторити усі прийоми, а туристичні переправи стали справжнісінькою атракцією для самбірчан. Лунали пластові та повстанські пісні, які змушували перехожих зупинятися, аби насолодитися українською піснею та теж поспівати. Було чимало охочих повправлятися у в'язанні вузлів, надати першу медичну допомогу «потребуючому», взяти участь у мистецьких конкурсах, спробувати розмалювати одне одному щічки.

Особливо приємно було спостерігати за дітьми, які старалися зробити якнайгарніші листівки для бійців у зоні АТО та синьо-жовті браслетики. Ці подаруночки для наших захисників поїдуть на Схід. Юначки 32-го куреня ім. Олени Кульчицької продавали солодощі, які самі виготовили, щоб всі зароблені кошти передати українському війську.

Фото Т. Щепаняка

Фото Т. Щепаняка

Фото Т. Щепаняка

Вхід у пластове містечко на площі Ринок у Самборі

Малюки виготовляють листівки для бійців у зоні АТО

Оголошення і скринька з пожертвами

Цього дня самбірчани та гості міста пожертвували в пластові скриньки 4100 грн. Виручені кошти використали для допомоги самбірчанам, які за мобілізацією або як добровольці перебувають в зоні АТО, зокрема для внеску на придбання тепловізора батальйону «Добровольчий український корпус».

Ще одна радісна подія того дня — повернення з війни у рідний Самбір військовиків-саперів. Пластуни долучилися до їх зустрічі, загальноміської молитви за Україну та взяли участь в освяченні головного сирі-жовтого стягу міста.

ст. пл. Ксенія Рондяк

Станиця Рудно

Юначки та старші пластуни станиці Рудно під час святкування відкриття Пластового року. Внизу присіли ст. пл. Марта Гаркало, ЛМ, ст. пл. Наталя Петрів, ОД, ст. пл. Леся Корда, ЛМ

12 жовтня 2014 р. Б. у селі Зимна Вода Львівської області відбулося відкриття Пластового року. Курінь юначок ч. 76. ім. Марка Вовчка (станція Рудно) та 20-й курінь УСП «Лісові Мавки» влаштували для мешканців села пластове містечко. Пластового осередку в Зимній воді немає, тож захід, окрім звичних цілей, мав на меті ознайомлення тутешнього громадянства з діяльністю організації.

Захід відбувався на стадіоні, що знаходиться посеред листяного лісу. Оскільки погода сприяла, то усе заплановане вдалося реалізувати. Дівчата мали змогу презентувати Пласт громаді, тож причепили до дерев линви, на яких розвісили плакати з інформацією про Пласт і фотографії з цьогорічних курінних і крайових таборів. Крім того, юначки організували щось на зразок радіоточки таборового містечка, де розповідали про Пласт.

Особливе зацікавлення публіки викликали майстер-класи: діти та дорослі могли виробити брошки, обручі, шпильки, які прикрашали квітами з тканини, що самі змайстрували, сплести патріотичні браслети та зліпити фігурки з глини. Деякі учасники випробовували себе на шпритність та швидкість у різноманітних іграх та естафетах.

На ярмарку дівчата продавали власноручно виготовлені ляльки-мотанки, брелочки на телефони, листівки ручної роботи, сувенірні коробочки і прикраси. Кожен міг підкріпитись та поласувати солодким, яке дівчата зробили власноруч.

Усі кошти збирали для допомоги військовим з Зимної Води, що перебувають у зоні АТО. Крім того, на точці «Напиши листа солдату» кожен охочий міг написати листа українським воїнам. Тут присутні спершу власноруч створювали листівки, на яких пізніше писали листи нашим захисникам зі словами вдячності за їхню мужність.

ст. пл. Леся Корда, ст. пл. прих. Діана Крет
Фотографії Л. Корди

«Лісові Мавки» з Рудна передають вітання усім пластунам

Плетіння браслетів для благодійного ярмарку

Місцеві дівчата долучилися до пластового свята

ст. пл. прих. Тетяна Сарабун Відкриття пластового року у Швеції

31 серпня 2014 року у Стокгольмі відбулись перші сходи нового сезону діяльності Пласту у Швеції. Пластуни, виховники та батьки зустрілись спочатку в місті, де офіційно та урочисто було оголошено сестричкою Мотрею про відкриття сходин, а також обговорено низку організаційних питань.

Пізніше всі дружно вирушили на прогулю до Королівського палацу. На території замку діти розглядали красивий палац, спостерігали зміну королівської варти та гуляли лабіринтами пишного саду. Але на цьому мандрівка не закінчилась.

Після казкового замку пластуни помандрували до лісу, де юнаки разом з другом Романом збудували ватру. Біля вогню діти з дорослими співали пісень, грали ігри, а потім смакували грибну юшку, зварену на цьому ж багатті. Також було проведено гурткові ради, після яких сформовано 2 юнацьких гуртки: «Слоники» (юнаки) та «Північні мандрівниці» (юначки). Новацький рій тепер називається «Журавлі», бо ці птахи живуть по цілому світі та символізують радість в житті та мир, а також піклуються один одним. Сестричка Мотря розповідала новакам про новий шкільний рік та провела гутірку про те, як бути добрим учнем та приятелем. А ще юні пластуни послушали казку про мишку і лева, де в кінці сюжету мишка допомогла леву та вони стали добрими приятелями.

Заключним етапом сходин була майстерка — повідомлення віри, надії та любови для воїнів української армії. Пластуни на ватмані писали щирі слова підтримки та побажання від своїх палких сердець для наших захисників. Найближчим часом цей плакат буде передано в одну з військових частин, щоб зігріти нашим теплом патріотів на Сході України.

Юнак Іван Коханенко, Тетяна Сарабун (в однострої), Роман Нагуляк, Мотря Яремко

Новачки майструють під час сходин

Вогник у Швеції

пл. сен. дов. Юрій Гладкий, ВБ Скелелазіння посеред золота

Золото Карпат, золото пісень
Я несу до вас в цей святковий день.
Хай пісні дзвенять, хай гуляють всі,
Щастя і любов будуть на землі.

В. Кузан

Так і проситься розпочати оповідь про наш вишкіл рядками з пісні на слова Василя Кузана «Золото Карпат».

Важко зупинитись на чомусь, щоб описати незвичайні умови, які створила природа в часі проведення традиційного вишколу з скелелазіння «Крок по вертикалі-2014», який проводять старші пластуни Львівської станиці під «диктатурою» одного представника сеньйорату.

Взагалі-то вишкіл організовували «Бурлаки Одержимі» чи «Одержимі Бурлаки» разом з так званими «БезХатніми» пластунами Львівської станиці, тобто з тими, хто ще не приєднався до жодного старшопластунського куреня і тиняється без сталого пристановища між різними куреннями. Таким класичним представником цієї групи є Андрій Пивоварчук, «БХ» (тобто «безхатченко»).

Однак не з цього ми почали. Ми почали з «золота». Всі три дні на вишколі стояла неймовірно сприятлива погода, а жовтнева природа творила

неймовірні кольори, відтінки і переливи — барвистого, золотистого листя багатолітнього букового лісу, яким вкрита місцевість навколо Скель Довбуша неподалік с. Бубнище Долинського району Івано-Франківської області. Насолодитись красою цього «карпатського золота» було важко; погляд знову і знову ковзав по золотих верхівках височезних дерев на тлі безхмарного блакитного неба, шукаючи неповторних кольорових поєднань жовтого і синього, яке творила природа. Кольори українського прапора були всюди. А під ногами —

■ Їх знають не тільки з лиця

килим з багряно-жовтого листя, яке вже встигло злетіти додолу.

Але досить природи. Ми на вишколі зі скелелазіння.

А що таке вишкіл (будь-який пластовий вишкіл)? Відповідь на це запитання знає кожен юнак: провід, інструктори, учасники, спорядження (добре, що цим займався Олекса Марко і все залишилось цілим та збереженим) та спільне бажання навчити і навчитись. Ну, ще часто на вишколах бувають гості. А гості завжди, як у пісні «Ой зелене жито, зелене» — хороші. Роман Кучкуда, Оксана Баліцька, Микита Убийвовк, Оксана Андреєнко і Юрій Ковальчуки не лише гостювали, а й активно допомагали проводу, інструкторам і самі, якщо були вільні маршрути, пригадували себе учасниками і вдосконалювали своє вміння.

Все це було на «Кроку по вертикалі-2014». До того ж, працювала практично та ж сама команда проводу й інструкторів, що і попередніх років, що сприяло гарній взаємодії між всіма ланками вишколу. Коли є традиційно надійний бунчужний Богдан Шиманський, ВБ, і з особливим почуттям гумору писарка Марта Сусук, Од., то все твориться без проблем. Була лише одна приємна зміна: до ланки інструкторів долучилась сімейка «Веселих Тюленів» (Назар, ВБ, і Наталка Тимошики). Якщо врахувати, що Назар днями і ночами працює на допомогу АТО і на це витрачає всі свої гроші, то його присутність — велика вітіха.

А ще ланку інструкторів поповнили ті, хто їздив на попередні вишколи зі скелелазіння, захопився цим вишукано-цікавим дозвіллям, удосконалив свою майстерність і вже сам може передавати досвід новим учасникам. Такими талантами постали на вишколі Квітослава Косарчин, Василь Струк та Володимир Вовчко.

Традиційні три дні вишколу були цікавими і насиченими. Цілком випадково, а можливо, що так трапилось в процесі підготовки й організації вишколу та підбору ланки інструкторів, склалась ситуація, коли кількість інструкторів до кількості учасників становила один інструктор на 2-3 учасники. Нічого особливого від такого співвідношення не очікувалось і не передбачалось. Єдиний розрахунок був на те, що два інструктори на колибу швидше будуть вішати маршрути на скелях, і учасники зможуть більше полазити.

Тож вишкіл розпочався традиційно: приїхали, поставили табір, отримали спорядження і вишколюємося.

Ось тут, коли інструктори з колибами взяли за вишкіл, почали несподівано відкриватись всі переваги і добрі моменти такого співвідношення учасників і інструкторів.

Почнемо з того, що про техніку безпеки учасникам розповідали по колибах і два інструктори робили це набагато швидше і змістовніше, оскільки мали можли-

Гурток під проводом Андрія Пивоварчука на вершку скелі

Облік і перевірку спорядження здійснюють Олекса Марко та Богдан Шиманський. Писар Марта Сусук спостерігає, чи добре хлопці «пишуть»

Перед заняттям потрібно підготувати стропа для страхування

вість у малих групах подавати інформацію, доповнюючи один одного, і при цьому вести активний діалог з учасниками. Наступне, що було очікуване, набагато швидше вішались маршрути. А от несподіваним виявилось те, що два інструктори і 4-5 учасників створили особливу камерність колиб. Завдяки цій камерності серед учасників і інструкторів запанувала атмосфера довіри та невимушеності спілкування, а це, своєю чергою, сприяло успішному доланню маршрутів, ба більше, учасники самі почали виступати з ініціативою здолати той чи інший маршрут, перейти на іншу скелю, «провокували» інструкторів на незаплановані скелі і маршрути.

І другого дня в одній з колиб з'явилась ідея піднятися на вершину скелі, на якій вони вчилися долати різні скельні маршрути.

І вони це зробили.

Впевненість інструкторів, можливість контролювати учасників на всіх ділянках проходження маршруту, забезпечення надійного страхування дозволили учасникам відчувати усю романтичність скелелазіння. Нарешті частина учасників не просто піднялась певним маршрутом до верхньої станції, а zorganizувала подальше вилізання всієї колиби на пік скелі. Це була творча робота для учасників і несподівано нові умови роботи для інструкторів. Тепер вже й інструктори певною мірою вчилися з

Андрій Гривняк допомагає учасниці Юлі Костинській прищепитись до линви

учасниками організовувати таке колективне скелелазіння й одночасно строго контролювати всі необхідні умови дотримання безпеки.

Не дотримався техніки безпеки лише один інструктор — Михайло Гордич. На щастя, це було не на скелях (що могло б бути поганим прикладом для учасників), а на кухні, де з «незрозумілих» для нього причин гарячий борщ не був у холодному баняку. Тож місцями його пальчики були підпечені.

Такої кількості емоцій від учасників, які піднялись на вершину скелі і перебували там в тісному колі над верхівками дерев і врівні з іншими скелями, ще ніколи не доводилось бачити. Котрась з учасниць заявила, що за час нетривалого перебування на піку скелі вони колибою встигли зробити понад 300 фотографій, а може й 400. Вже точно не пригадується. Не передати, яку зацікавленість для учасників інших колиб викликали розмови про підйом і перебування на вершках скель. А ті, що там побували цього дня, постійно ділились своїми враженнями та переживаннями. Інструктори теж випромінювали задоволення від такої роботи. Це для них було несподівано новим під час проведення вишколів з скелелазіння. Було зрозуміло, що учасники при такому лазінні отримують значно більше і теоретичних, і практичних знань, значно збагачують свою техніку і досвід, а сам процес долаття скельних маршрутів перетворився у справді цікаве захоплення для всіх.

Учасниця першою з гуртка досягає вершка скелі

Третього дня учасники вже всіх колиб разом з інструкторами, після легких розминок на простих маршрутах, дружно захопились лазінням на вершки скель. Лізли там, де хто собі уподобав. Одні піднялись на Одинець, інші на Броненосець, на Відьму, на Веселого Роджера чи інші скелі. Кожне здобуття піку скель відкривало перед учасниками краєписи Бойківщини, залиті неповторним золотом буків. З верхів скель відкривається золотий жовтогарячий килим осіннього карпатського лісу, над яким безхмарне синє небо... Зняті Андрієм Гривняком кадри на відеокамеру «Go-Pro» особливо вдало передають це захоплююче перебування на піку скель.

Ця родзинка з колективним проходженням маршрутів на вершки скель під час вишколу надала йому особливої атмосфери і відчуття успіху на цьогорічному «Кроці по вертикалі-2014».

Приємно, що на вишколі свою майстерність вдосконалювали спільно і юнацтво, і старше пластуство.

Що ще можна писати про вишкіл. Звичайно, що не минулось без традиційного «не можу», «не вилізу», «не вийде», «немає сил», але підбадьорення і навіть вимоги знизу від інструкторів і друзів з вишколу змушували переборювати всі ці «не» і досягати мети. А мета одна — довести собі і всім, що ти Пластун і що ти даремно втягнувся у цю Велику гру на все життя. Звичайно, зусилля учасників були уважно оцінені, і 8 кращих скелелазів були нагороджені абонементом на скеледром, які були спонсоровані Скелелазним тренажером «Бухта».

Дякувати Богові, погодні умови були фантастично чудові. Яскраве тепле сонце, безхмарне небо, залиті сріблом повного місяця теплі ночі...

Учасники зосереджено наминають вегетаріанські страви під час обіду

Бунчужний Богдан Шиманський знайшов вільну хвилину, щоб припасти до скелі

Ватри іскристі і співи коло ватри голосні під дзвінки звуку гітари у руках Романа Терлецького, ОЗО, якому зрідка допомагав Андрій Котлярчук.

Ще однією родзинкою вишколу було вегетаріанське меню, яке запропонувала Оля Шафран (для тих, хто не знає — дружина головного інструктора Андрія «Шопена») і яке виявилось смачним, хоча й дорожчим, ніж зазвичай, але це того вартувало. Здається, всі були задоволені такими стравами. Кому не вистачало — міг збоку доповнити свій шлунок харчами, як жартували, з «трупиків».

На цій веселій ноті можна й завершити розповідь про вишкіл з скелелазіння «Крок по вертикалі-2014». Однак ще потрібно подякувати учасникам, які приїхали на вишкіл і впродовж трьох днів сумлінно вчилися підкорювати скелі і берегли себе і нерви своїх інструкторів. Бажання здобути нове й досягнути нові вершини було щирим. Учасників, які б приїхали на вишкіл «за для компанії» і, як кажуть, «повертітись», не було.

Хочете себе перевірити, пізнати свої можливості, оцінити свою силу і спритність, зрозуміти, наскільки ви «круті» і безстрашні? Тобто наскільки ви СКО-Би (сильні, красні, обережні, бистрі)? Приєднуйтеся до тих, хто це вже пізнав і не пропускає нагоди себе удосконалити на щорічних вишколах «Крок по вертикалі», щоб бути «на Ти» зі скелями, щоб пізнати життя серед різноманітних природних стихій!

Фотографії Ю. Гладкого

ст. пл. прих. Володимир Сокирко, ОХ Рідному селу іконописця «хрестоносці» подарували копію ікони, написаної 250 років тому

У мальовниче село Дністрове, що розкинулося на пагорбах Дністровського каньйону, 20 вересня 2014 року, в переддень празника Різдва Пресвятої Богородиці, з різних куточків України з'їхалися Лицарі пластового куреня «Орден Хрестоносців» на Раду Української стежі.

Під час цьогорічної Ради «хрестоносці» урочисто передали громаді села копію Чудотворної ікони Матері Божої Городоцької, відтвореної з ініціативи члена куреня, Дамського Кавалера Володимира Сокирка.

250 років тому образ для храму с. Городок написав у с. Вовківці над Дністром (так тоді називалося с. Дністрове) народний художник Андрій. 16 вересня 1777 року ікона засяяла, з правого ока Пресвятої Богородиці покотилися сльози... Чудо тривало протягом кількох днів, і відтоді ікона була визнана чудотворною. За посередництвом Матері Божої Городоцької сталося не одне зцілення. 21 вересня 1906 року в Апостольській столиці ікону коронували. На жаль, внаслідок історичних перипетій оригінал було втрачено. Копія знаходиться в с. Городок Заліщицького району.

Дамський кавалер «Ордену Хрестоносців» Володимир Сокирко віднайшов в історичних архівах досі не знані відомості про Городоцьку ікону, встановив її походження з села Вовківці (Дністрове). За підтримки родини, близьких, друзів і членів Ордену копію ікони, на підставі знайдених ескізів, написав відомий художник-іконописець Ігор Зелінко. 20 ве-

ресня, у переддень Різдва Пресвятої Богородиці, ікону урочисто внесли у храм св. Миколая с. Дністрове в присутності пластунів, членів товариства студентів-католиків «Обнова», священників найближчих сіл та містечок, молоді села Дністрове.

Ця подія стала справжнім святом для мешканців Дністрового і навколишніх сіл. Образ урочисто зустріла громада села біля символічної братської могили тих, хто загинув за незалежність нашої держави. Тут відбулася молитва за Україну. Відтак з процесією ікону занесли до парохіяльного храму св. Миколая. Діти пелюстками квітів встеляли до-рогу, якою несли святиню.

«Радуйся, Маріє, я перед Тобою, радуйся, Маріє, бо Господь з Тобою...» — стоголоса линуло в небо. І здавалося, все небо раділо разом з мешканцями невеликого села над Дністром, яке отримало величний дар — ікону своєї Покровительки.

У парохіяльному храмі відбулося освячення ікони та урочиста свята Літургія, яку очолив пластун-«хрестоносець», отець-мітрат Андрій-Іван Говера. Співслужив, серед іншого духовенства, член куреня отець Михайло Забанджала. У проповіді наголошувалось, що дуже символічно, що у такий нелегкий час передають копію чудотворної ікони громаді села. Адже Матір Божа є покровителькою України, і зараз ми як ніколи потребуємо її заступництва. Отець Андрій подякував патріотично налаштованій молоді за відвагу і закликав бути справжнім світлом для світу та добрим прикладом для інших.

■ Копію Чудотворної ікони Матері Божої Городоцької «хрестоносці» урочисто вносять у храм св. Миколая

■ Світлина на згадку про незабутню Раду у с. Дністрове

«Хрестоносці» по завершенні Лицарського здвигу

Духовну програму продовжили нічні чуття, які підготували члени Товариства студентів-католиків «Обнова» з Тернополя та представники пластового куреня «Орден Хрестоносців». Розпочалися вони молитвою на вервиці за мир. Одну «десятку» молилися священики, іншу — молодь. «Ісусе, спаси Україну! Ісусе, помилуй Україну!», — щиро, зі сльозами на очах молилися діточки, молодь, матері і батьки, бабусі і дідусі.

Про нелегкі часи підпілля розважали учасники чуттів під час реколекційної науки отця-мітрата Андрія-Івана Говери. Він закликав усіх бути вдячними за великий дар віри і наголосив на необхідності безперервної молитви і посвяти свого життя під покров Пресвятої Богородиці.

«Там, на східних теренах України, триває боротьба за територіальну цілісність і мир у нашій державі, — зауважив отець. — А ми тут, у храмі, боремося молитвою. А це — найсильніша зброя. Молимося і віруймо, що в скорому часі Пресвята Богородиця вислухає наші благання, і на нашій землі запанує мирне спокійне життя».

Майже до світанку у храмі тривали молитовні чуття: звучали пісні у стилі Тезе, відбулася Хресна дорога довкола церкви. Все це об'єднало сотні людей навколо віри в заступництво Матері Божої. Неймовірна аура спокою і умиротворення панувала у храмі. А до небес линули щирі пісні-молитви за Україну, за мир і спокій, за кращу долю для нашого багатостраждального народу.

Не менш насиченою була програма наступного дня. Після Літургії «Орден Хрестоносців» організував Лицарський здвиг. На ньому можна було спробувати впоратися з полум'ям у вогняному шоу, стріляти з арбалета, зодягнутися у справжні середньовічні обладунки і взяти участь у двобойі в них, а також пожертвувати гроші на підтримку бійців, які зараз перебувають у зоні АТО.

Під час цього дійства зібрали 1790 грн. Гроші передали на підтримку мешканців с. Дністрового, які перебувають в зоні АТО. А внески членів куреня за 2014 рік одноголосно вирішено перерахувати пластунам, що також воюють.

Під особливою опікою Матері Божої Городоцької пройшла Рада Української стежі «Ордену Хрестоносців». Під час неї переобрали провід. На наступний рік очолювати курінь будуть:

майстер Української стежі (курінний) — Зброе-носець ст. пл. скоб Максим Сороківський;

юдекс стежі (заступник курінного, курінний суд-дя) — молодший лицар «Профессор» (ст. пл. Віталій Михайлиця);

трезорій стежі (скарбник) — Дамський Кавалер ст. пл. прих. Богдан Парастюк;

скріптор стежі (писар) — Дамський Кавалер ст. пл. прих. Володимир Сокирко;

церемоніал майстер (відповідальний за дотри-мання звичаїв та церемоніялу куреня) — старший лицар «Кий» (пл. сен. Василь Кузик);

прокуратор (відповідальний за роботу з при-хильниками куреня) — молодший лицар Диплом (ст. пл. Дмитро Кір'ячук).

Також представники куреня спланували працю на наступний рік.

До своїх домів поверталися з почуттям особливої Божої благодати. Напевно, ще довго у серці кожного теплом і любов'ю відлунювати-ме спогад про участь у величній духовній події у с. Дністрове.

Нехай Пречиста Діва Марія своїм омофором захищає Україну від ворогів, нехай береже наших хлопців на передовій від ворожих куль. Адже «ще не чувано ніколи, щоб Вона не допомогла, чи у горі, чи в недолі того земного життя...»

ст. пл. скоб Іван Спринь, СМ, ст. пл. Руслан Рябокінь, СМ

«Сіроманців» приймала Пуща-Водиця

20—21 вересня 2014 року неподалік Києва, у Пущі-Водиці, на базі відпочинку «Вимпел» відбулася чергова Мала Рада Української стежі «Сіроманців».

Ці головні курінні сходи року в теперішній складний для України час були дуже важливими. Адже наше братерство об'єднує сеньйорів і старших пластунів зі Львова та багатьох міст Львівщини, Тернополя і області, Чернівців, Івано-Франківщини, Києва, а також Слов'янська, Краматорська та Донецька. Зрозуміло, жодна географічна складова не перешкоджає служити ідеалам України і Пласту, але координація діяльності дозволяє це робити ефективніше. Протягом року зросла чисельність куреня. До нас зголосилися Микола Вайда з Бучача, Андрій Семерак зі Львова, Андрій Леськів зі Самбора та Вадим Овчаренко зі Слов'янська.

Надзвичайно приємно було спостерігати за дружніми бесідами, дискусіями між «сіроманцями», серед яких були й ті, хто воював на Сході як учасник АТО, а також ті, хто відбудовує знищені міста і села Донеччини.

Протягом першого дня ми заслухали звіти уступаючого проводу стежі та зграйових (керівників регіональних об'єднань

куреня). Говорили про ведену нами виховну та адміністративну працю, участь у різних таборах як в краї, так і за його межами — в Аргентині, США. Стратегічне планування на наступні три роки відбулося у формі цікавої дискусії.

В пообідній час учасники зустрічі поспілкувалися зі стежовим Аргентинської стежі «Сіроманців» Юрком Назариком.

Вечірня програма Малої Ради була не менш цікавою, а для деякого — особливою і пам'ятною.

Перш за все, до товариства доєднався Роман Пукач, який служить в Українському війську і, перебуваючи у відрядженні в Києві, знайшов час для того, аби на вечір завітати на зустріч з побратимами. Зворушливо було побачити нашого Ромка у військовій формі та сіроманській беретці. Опісля відбулося іменування на найвищий ступінь у курені — «вовк». Його здобули Назар Кудлик, Дмитро Осипчук, Володимир Посівнич, Олесь Терлецький, Руслан Рябокінь, Назар Домбровецький. А

Під час відкриття Ради Пластову Присягу склав пл. сен. прих. Олесь Терлецький. Заприсяження проводить стежовий пл. сен. Ю. Леськів, СМ. Хорунжі — ст. пл. гетьм. скоб Назар Кудлик, СМ, та ст. пл. Назар Домбровецький, СМ

■ «Сіроманці» під час відкриття
пластового року станиці Київ.
Площа біля Верховної Ради
України

друзям Володимиру Зазулі, Романові Пукачу, о. Елевтерію (Володимиру Геншляку) підвищено попередній ступінь.

День традиційно завершився ватрою, під час якої вдосталь поспівали пластових та сіроманських пісень, а дотепні імпрези показали, як цікаво та змістовно для членів куреня промайнув рік. Інтригою ватри стало надання найвищого курінного відзначення «Залізний Вовк», яке отримали Петро Борис, Тарас Щепаняк, Павло Лабінський, Дмитро Колесник та Руслан Рябокінь.

Недільний ранок розпочався з Богослужіння. Святу Літургію від-

■ Курінні наради тривають

служив наш побратим о. Елевтерій, ЧСВВ. Замість хору співали всі присутні члени куреня. Друзі спільно молилися за мир в Україні, здоров'я усіх «сіроманців» по різних краях, за Пласт і пластуників, за українську молодь і добро для рідного краю.

«Сіроманці» не могли проґавити подію, яка відбувалася в столиці — відкриття Пластового року. Там провели й закриття Ради. Сподіваємося, протягом року вдасться втілити усе заплановане, а це не лише традиційні заняття і заходи для юнацтва та новацтва, а й табори (крайовий «Вовча школа», окружний «Тінь лісу» та інші), і створення нових видань, і ак-

тивна праця в напрямку пластової журналістики.

Провід Української стежі на каденцію 2015 року одноголосно обрано у такому складі: стежовий — пл. сен. Юрій Леськів, СМ; писар стежі — ст. пл. Руслан Рябокінь, СМ; стежовий скарбник — ст. пл. гетьм. скоб Назар Кудлик, СМ; курінний 29 куреня УПС — пл. сен. Євген Матвіїв, СМ; курінний 29 куреня УСП — ст. пл. скоб Іван Спринь, СМ.

Також побратими вкотре довірили пл. сен. Сергію Юзику, СМ, обов'язок основного опікуна кандидатів. Цю функцію він сповняє багато років, адже є першим «сіроманцем» Української стежі.

Фотографії Т. Щепаняка

■ Світлина на згадку. Учасники Малої ради в Пущі-Водиці

■ Якщо гітара в руках Назара Кудлика, успіх ватри гарантований

Д-р Юрій Мирослав Левицький, «Люлька» – член 13 куреня УПС «Дубова кора» (23.IV.1923 – 12.IV.2014)

Пластун сеньйор керівництва Юрій Мирослав Левицький помер у Лазареву суботу, 12 квітня 2014 р. Від часу, коли став пенсіонером, він був дяком у парохії св. Архистратига Михаїла, найстаршій у Монреалі, яка 2011 р. святкувала свій 100-й ювілей. Друг Левицький був її активним членом від часу свого приїзду до Канади 1950 р. В молодих роках був членом-основником відділу студентського товариства «Обнова», потім його головою, а в старшому віці — членом Патріархального товариства і Братства українців католиків (БУК), яке довгі роки очолював. Після створення Патріархом Йосифом Сліпим філії УКУ при парохії друг Юрій разом з іншими професорами утішав нас повчальними лекціями з історії Церкви, її провідників та святих. До пропам'ятної книги 100-ліття парохії він зібрав велике число архівних матеріалів, упорядкував їх та написав докладну історію парохії.

Юрій Левицький народився у західноукраїнському селі Володимирці (тепер Жидачівського району Львівської області), де його батько Володимир був священиком. Вищі студії з хемії почав у Львові. Їх перервав 1939 р., коли почалася Друга світова війна і Галичину окупували совіти. Юрій був активним членом ОУН, аж поки, вже за німецької окупації, його не вивезли на роботу до Німеччини. По війні, перебуваючи в переселенчих таборах Німеччини, брав участь у відновленні Пласту на еміграції, став співзасновником 13 куреня УПС «Дубова кора». Приїхавши до Монреалю, став активним членом станиці, займав усі можливі керівні та виховні пости. Найбільше задоволення мав з посту гніздового — дуже гарно провадив новацькі табори разом зі своєю дружиною Людмилою з Базилевських, славний козацький рід якої походить з Чернігівщини. З Людмилою-Лілі прожив 63 роки.

Працюючи в інженерній фірмі, друг Левицький вписався на студії славистики в Монреальському університеті, які завершив докторатом. Своє знання він використовував, щоб викладати на середньошкільних курсах українознавства, які організувала українська громада для молоді. Ю. Левицький перекладав книжки і статті українською мовою, написав і видав кілька розвідок на релігійні та історичні теми, читав реферати, які збагачували світогляд української громади.

Я приїхала до Канади і жила в Монреалі від 1949 року, і мені тяжко уявити життя нашої громади без друга Юрка Левицького, який, можна сказати, був «серцем» наших релігійних та громадських заходів упродовж останніх 64 років.

Дружині Лілі, моїй кумі та дорогій пластовій подрузі, її синам Володимирові, Петрові, Богданові та Несторові з родинами складаю від пластунів Монреальської станиці щирі співчуття по втраті дорогого мужа, батька і діда.

Вічна йому пам'ять!

пл. сен. Богданна з Гаврилюків Мончак

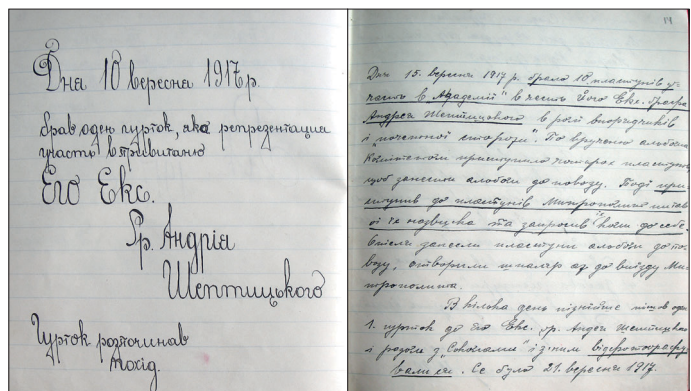
З нагоди 150-ліття від дня народження Андрея Шептицького

Дня 10 вересня 1917 р. брав оден гурток, яко репрезентация, участь в привитаню Єго Екс. Гр. Андрія Шептицького.
Гурток розпочинав похід.

Дня 15 вересня 1917 р. брало 10 пластунів участь в «Академії» в честь Його Екс. графа Андрея Шептицького в ролі впорядчиків і «почесної сторожи». По врученю альбома комітетом приступило чотирох пластунів, щоб занести альбом до повозу. Тоді приступив до пластунів Митрополит питав о їх назвиска та запросив їх коли до себе.

Опісля занесли пластуни альбом до повозу, отворили шпалер аж до виїзду Митрополита.

В кілька день пізнійше пішов оден 1. гурток до Єго Екс. гр. Андрея Шептицького і разом з «Соколами» і з ним відфотографувалися. Се було 21 вересня 1917.

■ Запис у хроніці 1 полку ім. Петра Конашевича-Сагайдачного про відвідини Митрополита

■ Члени товариства «Сокіл-Батько» та пластуни 1 полку ім. Петра Конашевича-Сагайдачного з Митрополитом Андреем Шептицьким, 21 вересня 1917 р.

■ Прикрашена вхідна брама на площі «Сокола-Батька»

Фото з архіву Степана Гайдучка

Андрій Сова, Ярослав Тимчак Шевченківський Здвиг 28 червня 1914 року у Львові

100 років тому у Львові, політичному і культурно-мусердї українства в Австро-Угорській імперії, відбулася непересічна за своїм значенням для українців подія — Великий пропам'ятний Шевченківський Здвиг.

28 червня 1914 року понад 12 тисяч українців, представників спортивно-гімнастичних товариств — соколів, січовиків, пластунів та членів спортивного товариства «Україна», які з'їхалися з різних кутків українських земель тз інших країн (Покуття, Лемківщини, Бойківщини, Гуцульщини, Буковини, Наддніпрянської України, Австро-Угорщини, Англії, Німеччини, США та ін.), відзначаючи 100-ліття Великого Кобзаря, пройшли величавою ходою вулицями Льво-

ва, попри протидію поляків, явивши високий рівень національної свідомості, гідності та згуртованості.

Здвиг 1914 року став проявом національного і громадянського поступу кількох поколінь українців Галичини, починаючи з середини XIX ст., кульмінацією боротьби за національне самовизначення, провісником виходу на новий щабель культурної та громадсько-політичної організації та ролі посеред народів Австро-Угорщини, поштовхом, що виявить себе вже невдовзі у створенні української військової формації УСС, у переможних боях української зброї у часі Першої світової війни і найголовніше — у Листопадовому Чині та проголошенні ЗУНР.

Основними організаторами Здвигу були три спортивно-гімнастичних товариства: «Сокіл», «Січ», товариство «Україна», а його найавторитетнішими очільниками були Кирило Трильовський та Іван Боберський.

Фото з архіву Степана Гайдучка

■ Сільські соколи готуються до пробних вправ з топірцями вранці 28 червня 1914 р. на стадіоні «Сокола-Батька». Вгорі на трибуні керівник здвигу Іван Дигдалевич. Трибуна прикрашена емблемами Українського Січового Союзу, «Сокола-Батька», товариства «Україна»

Фото з Музею-архіву Пластового руху

■ Лава пластунів під час урочистого перемаршу містом учасників Шевченківського здвигу

Дійство мало тривати три дні — 27, 28 та 29 червня. Ввечері 27 червня відбулася урочиста академія та концерт в ушент переповненій Спортивній Палаті на вул. Зелений, 59. З урочистими промовами виступили Кирило Трильовський («Український Січовий Союз»), Іван Боберський («Сокіл-Батько»), Теодор Галіп («Січовий Союз» Буковини), Франц Машек («Союз чеських соколів»), о. Мирон Данилович («Руський Народний Союз» Америки). В академії взяли участь хори товариств «Львівський Боян» і «Бандурист», оперний співак Модест Менцінський, поет Богдан Лепкий та ін.

Здвиг розпочався у неділю 28 червня, близько 11-ї години зі стадіону «Сокола-Батька» — «Українського Города» (тепер вул. Стрийська). У маніфестації в одностроях і народних строях крокували представники організацій «Сокіл», «Січ», СТ «Україна», Пласт, Українські Січові Стрільці та ін. Похід супроводжувало 19 оркестрів, учасники несли 136 прапорів різних товариств. Обабіч похідної колони знаходилися десятки тисяч глядачів. Будинки, в яких проживали українці, були прикрашені синьо-жовтими хоругвами та зображеннями Тараса Шевченка, з балконів українці кидали квіти.

Духовне піднесення від переживання цієї події відображене на шпальтах львівського часопису «Свобода»: «Серце розсаджувало груди на вид, як всі діти українські ідуть разом одною кріпкою лавою. Інтелігент і простий мужик, селянин і міщанин, робітник і пан — усі ішли разом рама об рама, злучені одною могутньою любовію рідної України. І хотіло ся, щоби той похід тривав довго, довго — без кінця, доки не наспіє день, коли на сивому коні підійметь старий гетьман і кликне: "Панове, Товариство! Днесь великий день настав для нас. Днесь день Воскресення Самостійної України!"».

Близько 16-ї години цього ж дня на стадіоні «Сокола-Батька» розпочалися показові гімнастичні виступи. На їх перегляд зібралося понад 30 тисяч людей. Посередині площі, на високій кількометровій вежі, знаходився керівник здвигу Іван Дигдалевич та грав військовий оркестр. До показової програми увійшли: вправи з топірцями соколів і січовиків, вправи вільноруч міських руховиків, будова трійкових веж соколами, вправи з булавами січовиків, вправи з хустинками сільських соколог, вправи з крісами січових стрільців та ін.

Саме в часі виконання гімнастичних вправ надійшла вістка про вбивство спадкоємця австро-угорського престолу Франца-Фердинанда у м. Сараєво. Подальшу програму здвигу було припинено, а спортивні змагання, які мали відбутися в понеділок, скасовано. Після виголошення патріотичних промов в Спортивній Палаті увечері цього ж дня учасники здвигу повернулися додому. До проголошення Першої світової війни залишалися лічені дні.

Достеменно відомо, що у здвизі брали участь пластуни зі Львова, Стрия, Рогатина, Яворова, Тереховлі.

Фото з архіву Степана Гайдучка

■ Виступ пластового доросту «Сокола-III» на Шевченківському концерті 1 березня 1914

Яскраво про Шевченківський здвиг у своїх споминах написав стрийський пластун Осип Бандера:

«Населення Галичини заздалегідь лагодилося до заповідженого Здви́гу Соколів і Січей у Львові. Ішла підготовка до масового виступу, а коли прийшов день 28 червня 1914 року, Стрийщина рушила спеціальним поїздом до Львова, щоб заманіфестувати свою силу й зорганізованість. Їхали Соکیلські товариства, хори, Стрийська Соکیلська оркестра, а також гурток Пластунів, приблизно 16 юнаків, ті, які були спроможні придбати пластовий виряд та однострій.

Раннім ранком заройвся наш Львів від колон зорганізованого громадянства, які під звуки оркестр та пісень маршували його вулицями на площу Сокола Батька. При гарній соняшній погоді почалося свято польовим Богослуженням. Опісля слідували привітання, промови, а по обідній передишці вправи Соколів та Січей. У піднесеному настрої проходило це величаве національне свято, й недалеко було вже й до його закінчення, коли через гучноновці проне-слася тривожна вістка, що в Сараєві згинули від куль сербського революціонера Прінціпа австрійський престолонаслідник Фердинанд і його дружина Со-

фія. Принишкла святочна громада, підупав настрій, усі відчули, що гряде щось велике, щось вагітне в своїх наслідках. Уневдовзі свято покінчилося, а присутні, хоч піднесені на душі величчю свята, розходилися з якоюсь неописаною тривогою в серці. Неза-терте враження зробив і на мене той З'їзд, та крім цього, хочу згадати ще один епізод з цього дня, який залишився добре в моїй пам'яті досьогодні.

Пластова станиця¹ у Львові намітила провести по Соکیلським Здви́зі нічні теренові вправи в околиці Львова, а до участі призначили деякі замісцеві пластові гуртки, між ними й стрийський. З площі Сокола Батька проведено наш гурток до будинку Івана Франка при вул. св. Софії, бо його син Тарас² мав бути нашим провідником на нічні вправи. Зайшли ми на подвір'я, розтаборилися й відпочивали по трудах цього пам'ятного дня. Коли ж по довшому часі ніхто не виходив до нас, рішилося нас двох (чи трьох) зайти до будинку й викликати Тараса. Заднім ґанком увійшли на коридор, постукали в двері й зайшли в кімнату. Привітавшись, ми спитали, чи Тарас дома. Досьогодні, неначе на яві, бачу тодішній образ: у вітальні за столом сидів Іван Франко, велетень духа, автор улюблених та незабутніх студентських лек-

¹ Автор використовує назовництво, поширене на час написання спогадів; перед Першою світовою війною слово «станція» у Пласті не вживалося. — ред.

² Як свідчать звіти Української академічної гімназії, Тарас Франко також брав участь в організуванні Пласту у Львові. Однак у багатьох спогадах тодішні пластуни плутали Тараса і Петра Франків, тож про кого йдеться в цьому випадку, достеменно невідомо. — ред.

³ Бандера Осип. Квіти і терня на дорозі мого життя // Квітучі береги. — 1976. — Ч. 16. — С. 24—35.

Фото з Музею-архіву Пластового руху

■ Лава пластунів під час урочистого перемаршу містом учасників Шевченківського здвигу

тур — «Захар Беркут», «Перехресні стежки», «Борислав сміється» та інших — знеможений тілом, голова сперта на лівій руці, а права рука з покорченими пальцями спочивала на столі. Напроти нього у фотелі сиділа його дружина. Коли ми дістали відповідь, що

Тарас ще не повернувся із свята — ми вклонилися та вийшли з кімнати»³.

Через декілька днів, 4 липня 1914 р., старшина «Сокола-Батька» звернулася до українського народу з відозвою, актуальною для нас і сьогодні: «Тим здвигом спомянули Ви пам'ять Того, що співав безсмертні пісні про козачу силу, запорожську відвагу і січове завзяте, про козаків, що "добували славу і волю" України. З його словами в серці ступайте вперед! Постійною совісною роботою здобуйте віру в себе, надію в будучність нашого народу. Щирою напругою зривайте з себе кайдани зневіри! Працюйте щиро в своїх товариствах, вишколюйте в собі руханкою, руховими грами, впорядом, стрільцтвом, мандрівництвом, пластом, змагом, пожарництвом тілесні і духові прикмети: здоров'є, звинність, витривалість, карність, підприємчивість, лучність. Працюйте а станемо гідно поруч других народів в Європі».

В історії нашого краю Шевченківський Здвиг 1914 року у Львові залишається одним з найвеличніших спортивних та громадсько-політичних заходів українців Галичини у XX ст., аж до подій початку 90-х років.

Музей-архів Пластового руху рекомендує

Ю. Р. Крук-Мазепинець. Дурні діти (хроніка наших днів). — Львів: Друкарські коншти, 2012. — 224 с.

Це книжка з надзвичайною долею, а її автор — вихованець гуртка «Крук» 11 полку ім. Івана Мазепи в Станиславові, згодом професор Львівського університету, видатний мовознавець Юліян Редько. На жаль, в сучасній Україні про цю безперечно обдаровану людину знає хіба що вузьке коло

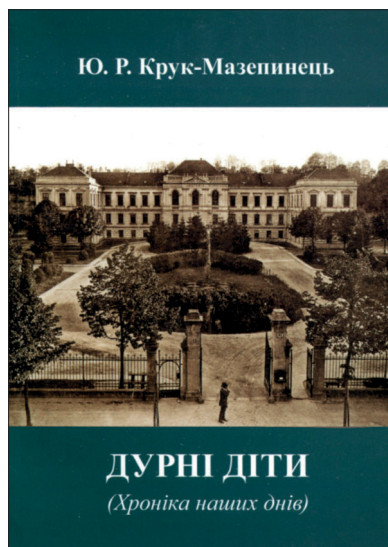
спеціалістів — лінгвістів. Тому коротко про його життя.

Редько Юліян-Андрій, син Костянтина і Марії, народився 21 травня 1905 р. в с. Дернів Кам'яно-Струмилівського повіту на Львівщині. В гуртку «Крук» 11 полку ім. Івана Мазепи (Станиславів) здобув ступінь пластуна розвідника. Згодом належав до 5 куреня УУСП ім. Олекси Довбуша.

У 1924 році закінчив гімназію у Станиславові. Член Організації вищих класів українських гімназій. У 1921 році в журналі «Поступ» з'явилася перша публікація — переклад оповідання М. Лермонтова «Ашик Керіб». Друкувався також в часописі «Український Пласт».

Згодом переїхав до Львова і став студентом медичного факультету Українського (таємного) університету. Під псевдонімом Мстислав Хмара редагував газету «Метеор» — орган ОВКУГу. Ця газета, що мала виразне протипольське спрямування, стала причиною арешту і суду над Юліаном Редьком. Проте завдяки старанням адвокатів Степана Шухевича та Маріяна Глушкевича був виправданий. Після звільнення відбув річну службу в польській армії.

У 1927 р. вступив на філософський факультет Львівського університету, який закінчив у 1932 р. дипломом магістра філософії у галузі слов'янської філології. Отримав посаду в гімназії при Малій се-

мінарії, де викладав до 1939 року і під час німецької окупації. У 1930-х роках активний у Католицькій Акції (організація мирян-католиків), брав участь в організації свята «Українська молодь Христові» 1933 року, редагував журнал «Католицька Акція» (1934—1939).

У 1944 р. призначений виконуючим обов'язки завідувача кафедри української мови, а 1945 р. — деканом філологічного факультету Львівського педагогічного інституту. У 1949 р. звільнений з педінституту за «ідеологічні помилки» у вихованні студентів (поновлений у 1951 році). Захистив кандидатську працю про особливості мови творів Павла Грабовського. Від 1959 року працював на кафедрі української мови у Львівському державному університеті ім. Івана Франка, у 1969 році захистив докторську дисертацію на тему «Сучасні українські прізвища: походження, словотвір, поширення». Підготував ґрунтовний словник сучасних українських прізвищ. 2 жовтня 1989 року, на Установчих зборах, обраний почесним членом Наукового товариства ім. Шевченка у Львові.

Помер у Львові 26 травня 1993 року. Похований на Личаківському цвинтарі.

Повість «Дурні діти» була написана в ув'язненні і коротко після нього. Літературний псевдонім, для якого Юліан Редько вдало обрав назву своєї юнацької частини, оберігав автора від переслідувань польської поліції. Хоча на самому початку цензура не звернула увагу на книжку, надруковану в Берліні 1926 року: вона навіть відкрито продавалася у львівських книгарнях. Однак доволі скоро польська окупаційна влада усвідомила, що за невинною назвою криється виразно антипольський твір з сучасного життя, і книга потрапила до реєстру суворо забороненої антидержавної літератури.

У воєнний і повоєнний час повість ще тричі видавалася поза Львовом. Сучасне видання базується на авторському машинописі, доопрацьованому і підготованому у 1977 році. Тоді Юліан Редько залишив невелику передмову, де описав історію книги, додав примітки, зокрема розкрив

псевдоніми, під якими у творі були зашифровані відомі політичні діячі.

В основу сюжету повісті покладено реальні події 1919—1925 років. Тут відображено і світоглядний конфлікт між довоєнною австрійською інтелігенцією та революційною молоддю, яка пережила Першу світову війну, яскраві епізоди боротьби за власну державність і тяжке припинення після польської окупації Галичини; і прагнення українського народу мати власний університет та бути рівноправним політичним гравцем, хай навіть і в тюрмах Речі Посполитої; і драматичні пошуки власної ролі у суспільстві, мети свого життя. Переживаючи особисті болючі втрати і розчарування, молодь твердо вирішує всеціло присвятити себе «справі». Наскільки по-пластовому і, з іншого боку, наскрізь по-сучасному звучить заключне палке приречення головного героя Ігоря Збродовича: «Нам треба нових громадян, цілком інших від тих старих невільників. Кров ... героїв буде засівом, з якого виросте новий люд, а я всі свої зусилля покладу на дальшу працю й на виховання нових громадян, громадян-революціонерів!»

Упорядники видання (член Українського Лікарського Товариства Володимир Семенів і донька автора Тетяна Кульчицька) додали до книги декілька

Гурток українців славистичного відділу Львівського університету перед Академічним домом у Львові. Юліан Редько стоїть у третьому ряді п'ятий зліва

статей і спогадів про Український (таємний) університет, зокрема й ґрунтовну довідку самого Юліана Редька (вперше опубліковану у позацензурному часописі «Євшан-Зілля»). Це, напевно, перше в Україні видання, яке розповідає про таке унікальне явище у світовій освітній практиці, як таємний університет. Знання про нього багато чого пояснило б у сучасних буремних подіях як самим українцям, так і нашим друзям і недругам за кордоном.

пл. сен. Ольга Свідзинська

1989 — 2014

Собор св. Юра — твердиня духовности

25 років від часу виходу УГКЦ з підпілля

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

На сторінці 2 використано фотографії з фондів Центрального державного історичного архіву України у м. Львові та архіву Пласту

На першій сторінці обкладинки: пластова свічка у Львові, січень 2015. Новачка Іванка Кочан і юнак Віктор Глядюк. Фото Ю. Гладкого
На третій сторінці обкладинки: собор св. Юра, 2013. Фото А. Солоненка з сайту alexandco.com.ua
На останній сторінці обкладинки: засніжене листя берези. Фото В. Стебницького

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ PLASTOVY SHLIAKH

ч. 3 (179) 2014

Реєстраційне свідоцтво KB №2821 від 12.12.1996

Виходить щоквартально

Редакція

Головний редактор

пл. сен. Юрій Леськів

Співредактори

пл. сен. Любомир Онишкевич

пл. сен. Лариса Онишкевич

Технічний редактор

пл. сен. В'ячеслав Стебницький

Мовний редактор

пл. сен. Ольга Свідзинська

Члени редакції

к. і. н. Андрій Сова

ст. пл. скоб Тарас Щепаняк

пл. сен. Сергій Юзик

ст. пл. Тетяна Луценко

Адміністратор

пл. сен. Мирон Баб'юк

Адміністратор в Україні

пл. сен. В'ячеслав Стебницький

Коректор

пл. сен. Ольга Свідзинська

Дизайн

пл. сен. В'ячеслав Стебницький

Верстка

пл. сен. Юрко Гарматій

Адреси для листів

в діаспорі

L. Onyshkevych

5842 Wyndham Circle N., #105

Columbia, MD 21044

410-740-1323

e-mail: onyshlub@aol.com

в Україні

В'ячеслав Стебницький

а/с 65 Львів, 79000

тел. 050 501 3573

e-mail: plast.shliakh@gmail.com

Адреси адміністрації

в діаспорі

Plastovy Shliakh

Myron Babiuk

737 Ulana Lane, Webster, NY 14580-9164, USA

585-872-4263; printmyron@gmail.com

в Україні

В'ячеслав Стебницький

а/с 65, Львів, 79000, Україна

vmsteb.plsh@gmail.com

© Видає Головна Пластова Булава,
відповідальний пл. сен. Юрій Леськів

© Пластове видавництво в Україні —
дизайн, виготовлення оригінал-макету

© «Пластовий шлях»

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційною позицією організації Пласт. Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливі. Використання матеріалів, в тому числі ілюстрацій, дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ – ЦЕ БАГАТО
ЦІКАВОЇ ІНФОРМАЦІЇ З ЖИТТЯ ПЛАСТУ
ЯК В УКРАЇНІ, ТАК І ЗА ЇЇ МЕЖАМИ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Пластовий шлях, а/с 65, Головна пошта, Львів, 79000, Україна
Plastovy Shliakh 737 Ulana Lane Webster, NY 14580-9164, USA